

Kadernota 2022-2025

INHOUDSOPGAVE

INHOUDSOPGAVE	2
VOORAF	3
1. INLEIDING EN SAMENVATTING	5
1.1 Inleiding	5
1.2 Context en uitgangspunten	6
1.3 Beeld meerjarenperspectief Beleids- en Financiële begroting 2021-2024	7
1.4 Algemene Autonome ontwikkelingen, autonome ontwikkelingen bestaand beleid en Noodzakelijk nieuw beleid	7
1.5 Afweging op basis van uitvoering bestuursopdracht en ontwikkeling financieel (meerjaren)perspectief	8
1.6 Perspectief Grondexploitatie	9
1.7 Samenvattend voorstel	9
2. PROGRAMMA'S	10
2.1 Programma Bestuur, Dienstverlening en Veiligheid	10
2.2 Programma Leefomgeving	11
2.3 Programma Samenleving	13
2.4 Algemene dekkingsmiddelen	15
2.5 Bedrijfsvoering	15
3. AFWEGING VERSTERKING FINANCIËLE DRAAGKRACHT EN MAATSCHAPPELIJKE DRAAGKRACHT	17
3.1 De bestuursopdracht	17
3.2 Samenvatting uitvoering bestuursopdracht	17
3.3 Gewenst nieuw beleid met hoge prioriteit te honoreren	20
4. FINANCIËEL (MEER)JARENPERSPECTIEF	25
4.1 Inleiding	25
4.2 Financieel perspectief beleid- en financiële begroting 2022	25
5. BEGROTINGSRICHTLIJNEN	31
BIJLAGE 1 OVERZICHT BELEIDSWENSEN NIET GEHONOREERD	35

VOORAF

Hierbij bieden wij u de Kadernota 2022-2025 ter vaststelling aan.

Deze kadernota staat voor een belangrijk deel in het teken van de heroverwegingsoperatie. De uitkomsten van deze operatie zijn opgenomen in bijgaande eindrapportage heroverweging die onderdeel uitmaakt van de besluitvorming over de kadernota. Deze eindrapportage heeft als titel "heroverwegen met perspectief".

Met deze titel is de doelstelling van de gemeenteraad verwoord bij de vaststelling van de bestuursopdracht heroverweging. De bestuursopdracht heroverweging die deze eindrapportage als resultaat heeft.

Een eindrapportage die tot stand gekomen na een relatief kort maar ook zeer heftig traject waarbij de regie in handen heeft gelegen van de gemeenteraad. Door de gemeenteraad is hiervoor een speciale raadscommissie heroverweging in het leven geroepen.

Focus

Heroverwegen met perspectief waarin samen met de gemeenteraad **focus** is aangebracht. Dit door te kijken naar de kracht van onze gemeente: een toekomstbestendige eigenzinnige woongemeente aan de IJssel. De onvermijdelijke (pijnlijke) keuzes die zijn verbonden aan deze heroverwegingsoperatie zijn getoetst aan deze focus.

Balans

Heroverwegen met perspectief waarbij zorgvuldig is gezocht naar een goede **balans** tussen een gezond financieel perspectief voor onze gemeente en de maatschappelijke draagkracht van de Olst-Wijhese samenleving. Waar mogelijk maken we geen onomkeerbare keuzes, laten we geenvoorzieningen verdwijnen, in een periode van grote financiële onzekerheid voor onze gemeente.

Samen

Heroverwegen met perspectief **samen** met onze inwoners. De raadscommissie heeft door middel van een peiling in april de zorgen van onze inwoners over de voorgestelde maatregelen in beeld gebracht. Onder leiding van raadsleden zijn op 18, 19 en 20 mei mooie gesprekken gevoerd met onze inwoners. Deze gesprekken hebben tot meer kennis en inzicht geleid over de wijze waarop de bezuinigingen kunnen worden ingevuld. Zeer waardevolle informatie waarmee bij de uiteindelijk gemaakte afwegingen ook nadrukkelijk rekening is gehouden.

Perspectief

Deze eindrapportage is het resultaat van intensief zorgvuldig doorlopen traject met inwoners, college en gemeenteraad. Een resultaat dat **perspectief** biedt voor de Olst-Wijhese samenleving door de financiële draagkracht van de gemeente bij de gemaakte keuzes ondergeschikt te maken aan de maatschappelijke draagkracht. Dit biedt ruimte voor de invulling van nieuwe beleidswensen.

Zorgen

Daarmee moet echter ook worden vastgesteld dat er **zorgen** zijn over het financiële meerjarenperspectief. Het herstel van de financiële veerkracht van onze gemeente is afhankelijk van extra inkomsten vanuit de rijksoverheid. De afgelopen jaren is gebleken dat deze afhankelijkheid weinig stabiliteit biedt en de nodige onzekerheid met zich meebrengt. Recente signalen vanuit de rijksoverheid leiden echter voor dit moment tot de verwachting dat de rijksoverheid (alsnog) haar verplichtingen gaat vertalen naar het verhogen van de bijdragen zodat wij de taken en verantwoordelijkheden naar onze inwoners op een goede wijze kunnen waarmaken.

Dank

Tenslotte spreken de gemeenteraad, de raadscommissie en het college van burgemeester en wethouders hun grote **dank** uit voor de wijze waarop de Olst-Wijhese samenleving betrokkenheid

heeft getoond bij dit ingewikkelde traject en daarmee ons hebben geholpen bij de lastige afwegingen zoals verwoord in deze rapportage: heroverwegen met perspectief!

1. INLEIDING EN SAMENVATTING

1.1 Inleiding

De Kadernota 2022-2025 bevat de kaders voor de begroting 2022 en de meerjarenraming 2023-2025 en is bedoeld om een integrale afweging te maken tussen de beleidsambities die onder meer voortvloeien uit het raadsakkoord op hoofdlijnen 2018-2022 en de beschikbare financiële middelen in deze periode, rekening houdend met de doelen en uitkomsten van de heroverwegingsopdracht. Daarbij worden ook de autonome ontwikkelingen en ontwikkelingen in bestaand beleid die voor de begroting 2022 van belang zijn, geschetst.

Doel is kaders te geven voor een structureel en reëel evenwicht van de meerjarenbegroting 2022-2025, oftewel een sluitende meerjarenbegroting.

Bij de voorbereiding op de begroting 2021 en de meerjarenraming 2022-2024 werd duidelijk dat een heroverweging onontkoombaar is. Het lukt niet meer een financiële sluitende meerjarenbegroting te maken om het bestaande beleid en de bestuurlijke beleidsambities, zoals opgenomen in het raadsbrede akkoord uit te voeren. Met name de ontwikkelingen in het sociaal domein in de loop van 2020 hebben een forse stijging van de uitgaven laten zien met deels een structureel karakter.

Het is bekend dat de financiële problematiek waarmee onze gemeente (en met ons vele andere gemeenten in Nederland) wordt geconfronteerd is veroorzaakt door een proces van decentralisatie van taken naar gemeenten. Daarnaast is sprake van een toenemend beroep op voorzieningen die zijn gekoppeld aan deze gedecentraliseerde taken.

Roep om verhoging rijksbudgetten

De rijksoverheid heeft taken overgedragen naar gemeenten zonder dat daar de bijbehorende middelen en of bevoegdheden zijn geleverd om deze taken ook adequaat uit te kunnen voeren. In diverse recente rapportages, onder meer uitgevoerd in opdracht van diverse ministeries en de VNG wordt gemotiveerd aangetoond dat de middelen en mogelijkheden die horen bij diverse decentralisatie- operaties volstrekt ontoereikend zijn.

Desondanks biedt deze druk, die ook wordt opgevoerd door onder meer de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, (nog) onvoldoende zekerheid op een daadwerkelijk en spoedig herstel van evenwichtige financiële verhoudingen. Als lokale overheid voelen wij ook in deze complexe context de verantwoordelijkheid om zorg te dragen voor enerzijds sluitend financieel (meerjaren)perspectief, een gezonde financiële huishouding maar ook voor een goede uitoefening van onze wettelijke taken en het realiseren van politiek-bestuurlijke ambities zoals behorend bij een krachtig lokaal bestuur.

Volgens een uitspraak van de arbitragecommissie jeugdzorg moet er ca. 1,5 miljard meer euro's naar de jeugdzorg. De commissie kwam tot dit oordeel in een zaak die de Vereniging van Nederlandse Gemeenten tegen het kabinet had aangespannen.

Het kabinet heeft besloten voor 2022 € 1,314 miljard extra beschikbaar aan gemeenten ter compensatie van de tekorten in de jeugdzorg. Dat komt bovenop de eerder toegekende € 300 miljoen voor dat jaar. Daarnaast voeren gemeenten en rijk maatregelen uit waarmee in 2022 € 214 miljoen bespaard moet worden op de jeugdzorguitgaven. Het kabinet en de VNG hebben dit met elkaar afgesproken naar aanleiding van het oordeel van de Commissie van Wijzen. Verwacht wordt dat het rijk voor 1 juli met een brief komt over de verdeling van de middelen voor jeugdzorg 2022 inclusief een indicatiebedrag per gemeente.

Voor de jaren na 2022 dient het oordeel van deze commissie als zwaarwegende inbreng voor de kabinetsformatie. Tegelijk committeren gemeenten en het rijk zich nu al aan het maken van afspraken over maatregelen, waarmee het jeugdstelsel op de lange termijn beter houdbaar wordt. Volgens de VNG kan gesteld worden dat er sprake is van een flinke doorbraak. Het gaat om erkenning van de gemeentelijke tekorten tot een groot bedrag. Wat het structureel voor de meerjarenraming gaat opleveren zal waarschijnlijk pas over een half jaar bekend zijn als er een nieuw kabinet is aangetreden.

In deze kadernota komen wij met voorstellen hoe we omgaan met de heroverwegingsvoorstellen in relatie tot wat het kabinet gaat doen met de uitspraak van de arbitragecommissie.

Zolang hierover geen structurele duidelijkheid is vraagt de heroverwegingsoperatie dan ook om een afweging tussen de financiële draagkracht en dat wat maatschappelijke als verantwoord wordt gezien, een en ander zoals verwoord is in het raadsvoorstel van 15 maart 2021. In laatstgenoemd raadsvoorstel werd duidelijk dat het financieel perspectief nog verder is verslechterd ten opzichte van het moment van vaststelling van de bestuursopdracht.

Leeswijzer

Hieronder wordt de inhoud van deze kadernota kort aangegeven.

De toelichting op de bijstelling van het meerjarenperspectief op basis van (externe) autonome ontwikkelingen en ontwikkelingen in bestaand beleid is opgenomen in de hoofdstukken 2 en 4.

Hoofdstuk 3 bevat de uitkomsten van de heroverwegingsopdracht en de afweging tussen enerzijds de financiële draagkracht en anderzijds de maatschappelijke veerkracht. In hoofdstuk 4 worden de begrotingsrichtlijnen en kaders aangegeven voor het opstellen van de Beleids- en financiële begroting voor 2022 en de meerjarenraming 2023-2025.

Dit hoofdstuk bevat een samenvatting van de kadernota.

Met deze kadernota wordt voldaan aan hetgeen in de door uw raad in 2016 vastgestelde Financiële verordening is geregeld.

1.2 Context en uitgangspunten

Omdat bij de voorbereiding op de begroting 2021 en de meerjarenraming 2022-2024 duidelijk werd dat het niet meer lukt een financiële sluitende meerjarenbegroting te maken zonder een heroverweging, staat deze kadernota in het teken van het maken van een afweging tussen versterking van de financiële draagkracht en versterking van de maatschappelijke veerkracht. Uitgangspunt is een structureel en reëel evenwicht van de meerjarenbegroting, ondanks de moeilijke keuzes.

Uw raad heeft de bestuursopdracht heroverweging vastgesteld.

Er is een pakket van maatregelen heroverweging gepresenteerd in de Eindrapportage heroverweging. Deze rapportage maakt deel uit van deze kadernota.

De besluitvorming hierover vraagt om een afweging tussen enerzijds versterking van de financiële draagkracht en anderzijds versterking van de maatschappelijke veerkracht.

Over de hoogte van het uiteindelijk te bezuinigen bedrag zullen in deze kadernota voorstellen worden gedaan. Daarbij zullen ook de maatschappelijke consequenties van de bezuinigingen, zoals in beeld gebracht bij de heroverwegingsrapportage, worden afgewogen tegen de oorspronkelijke doelstellingen van de bestuursopdracht.

De resultaten van het gesprek dat hierover met de samenleving heeft plaatsgevonden (zie ook onderdeel communicatie en participatie van deze rapportage) zijn hierbij betrokken.

Overige uitgangspunten in deze kadernota zijn:

1. Vaststelling van de algemene begrotingsrichtlijnen.
2. Actuele beleids- en budgettaire ontwikkelingen (externe autonome ontwikkelingen en autonome ontwikkelingen bestaand beleid), die verwerkt (moeten) worden in de ontwerpbegroting 2022.
3. Schetsen van het financieel meerjarenperspectief, inclusief de uitkomsten van de meicirculaire.

Sinds de vaststelling van de (meerjaren)begroting 2021-2024 zijn er – zoals jaarlijks – een aantal autonome ontwikkelingen (extern en in bestaande beleid) die op de gemeente afkomen. Deze zorgen voor mee- en tegenvallers, waarop we in beperkte mate invloed kunnen uitoefenen. Deze ontwikkelingen maken wij in deze kadernota inzichtelijk.

Meicirculaire 2021

De uitkomsten van de Meicirculaire 2021 zijn verwerkt in deze kadernota.

De Meicirculaire 2021 laat een positief beeld zien vanwege de aanname van de loon- en prijsindexering. In hoofdstuk 4.2.2 wordt dit nader toegelicht.

Algemeen beeld kadernota

In deze kadernota is per categorie het financiële meerjarenperspectief geschetst, uitgaande van de meerjarenbegroting 2021-2024 (bijlage 1). Wij hebben de externe (algemene) autonome ontwikkelingen, ontwikkelingen algemene uitkering, de ontwikkelingen in bestaand beleid en het noodzakelijk nieuw beleid, inclusief de aangegeven dekkingsmiddelen, geschetst als kader voor de ontwerp(meerjaren)begroting 2022-2025.

Ook alle beleidswensen hebben wij geprioriteerd in:

- Noodzakelijk nieuw beleid: wettelijke noodzaak of onontkoombaar vanwege afspraken
- Gewenst nieuw beleid met hoge prioriteit
- Gewenst nieuw beleid met een gemiddelde prioriteit en lage prioriteit (M/L). In de toelichting hebben wij aangegeven wat het effect is als een beleidsvoornemen een lager dan wel geen budget/prioriteit krijgt toegekend.

Hieronder wordt per categorie het financiële meerjarenperspectief geschetst uitgaande van de meerjarenbegroting 2021-2024 gemaakt.

Wij stellen voor de categorieën de externe (algemene) autonome ontwikkelingen, ontwikkelingen algemene uitkering, de ontwikkelingen in bestaand beleid en het noodzakelijk nieuw beleid, inclusief de aangegeven dekkingsmiddelen, als kader te verwerken in de ontwerp(meerjaren)begroting 2022-2025.

1.3 Beeld meerjarenperspectief Beleids- en Financiële begroting 2021-2024

Het meerjarenperspectief 2021-2024 liet in het raadsvoorstel, behorende bij de Beleidsbegroting 2021 en het raadsbesluit daarover positieve eindsaldi zien voor de jaren 2023 en 2024.

Ontwikkeling begroting 2021-2024	2021	2022	2023	2024
Vastgestelde begroting 2021-2024 (nov 2020)	-363	-22.500	34.996	465.745

1.4 Algemene Autonome ontwikkelingen, autonome ontwikkelingen bestaand beleid en Noodzakelijk nieuw beleid

Na de vaststelling van de Beleidsbegroting 2021 is er sprake van verschillende autonome ontwikkelingen, waarmee in de begroting 2022 en volgende jaren rekening moet worden gehouden. De (algemene) autonome ontwikkelingen zijn toegelicht in hoofdstuk 2 en 4.

In deze kadernota is rekening gehouden met de uitkomsten van de Meicirculaire 2021.

Ontwikkelingen noodzakelijk nieuw beleid

De ontwikkelingen noodzakelijk nieuw beleid zijn toegelicht in hoofdstuk 2, onderdeel Bedrijfsvoering bij ontwikkelingen nieuw beleid: het gaat om beleid dat wettelijke noodzakelijk is of onontkoombaar vanwege afspraken.

Het totaalbeeld (inclusief algemene autonome ontwikkelingen, autonome ontwikkelingen bestaand beleid, meicirculaire en noodzakelijk nieuw beleid) ziet er samengevat als volgt uit.

Ontwikkeling begroting 2022-2025	2022	2023	2024	2025
Saldo begroting 2022-2025 tot en met ontwikkelingen noodzakelijk nieuw beleid	-2.105.200	-2.054.404	-1.956.855	-1.741.855

De conclusie is dat de (meerjaren)begroting 2022-2025 op basis van de externe (algemene) autonome ontwikkelingen, de ontwikkeling van de algemene uitkering, de ontwikkelingen in bestaand beleid en het noodzakelijk nieuw beleid, zoals in de heroverwegingsopdracht al was aangegeven, een groot structureel tekort laat zien van afgerond € 2,1 miljoen in 2022 tot afgerond € 1,7 miljoen in 2025.

1.5 Afweging op basis van uitvoering bestuursopdracht en ontwikkeling financieel (meerjaren)perspectief

De raad heeft de bestuursopdracht heroverweging vastgesteld. In de bestuursopdracht is een aantal resultaten geformuleerd. Het doel is om een helder perspectief voor de gemeente Olst-Wijhe te realiseren met een sluitende meerjarenbegroting. Daarvoor zijn zes doelen geformuleerd. De heroverweging moet ruimte bieden voor:

- a. Nieuw beleid op basis van strategische keuzes
- b. Opvangen effect herverdeling gemeentefonds
- c. Effecten corona-crisis
- d. Opvangen risico's (onder andere het sociaal domein)
- e. Beleidsambities voor de nieuwe raad
- f. Aanvulling algemene reserve (herstel solvabiliteit) en reserve Nader te bestemmen middelen.

Naast de in deze kadernota geschetste autonome ontwikkelingen en het noodzakelijk nieuw beleid leggen deze doelen een beslag op de gemeentelijke middelen.

Op basis van de bestuursopdracht is uiteindelijk een afweging gemaakt tussen doelstellingen van de bestuursopdracht (gespecificeerd onder a tot en met f) en de maatschappelijke draagkracht. De financiële draagkracht is in beeld gebracht door middel van het financieel meerjarenperspectief (verwerkt tot en met de meicirculaire 2021).

De maatschappelijke draagkracht is per maatregel in beeld gebracht door middel van een schets van de maatschappelijke consequenties en de mate waarin onze inwoners zich zorgen maken over de voorgestelde maatregel.

Om te komen tot een goed evenwicht tussen beide elementen is gewerkt met verschillende scenario's.

- Een scenario waarbij de doelstellingen van de bestuursopdracht (financiële draagkracht prioriteit) maximaal worden ingevuld.
- Een scenario waarin de maatschappelijke consequenties tot een minimum zijn teruggebracht (maatschappelijke draagkracht prioriteit)
- Een scenario waarin een mix is uitgewerkt tussen het eerste en het tweede scenario.

Het laatste scenario heeft uiteindelijk de basis gevormd voor de financiële beleidslijn zoals hieronder geschetst.

1. De doelstellingen van de bestuursopdracht onder a en c (mogelijk maken van nieuw beleid op basis van strategische keuzes; opvangen van de nadelige en de effecten van de Corona-crisis) worden gerealiseerd. Doelstelling f wordt in 2022 eenmalig ingevuld.
2. De realisering van de doelstellingen geformuleerd onder b, d, e. (opvang effecten herverdeling gemeentefonds, opvang risico's, ruimte nieuwe raad en aanvullen reserves) wordt afhankelijk gesteld van het al dan niet beschikbaar stellen van extra (structurele) middelen door de rijksoverheid. Extra structurele middelen onder meer ter compensatie van de uitgaven in het sociaal domein (waaronder jeugd). De invulling van deze doelstellingen worden daarmee gekoppeld aan de ontwikkelingen van de inkomsten vanuit de rijksoverheid.

Rekening houdend met de gedane voorstellen ziet het meerjarenperspectief van de Begroting 2022-2025 er samengevat als volgt uit.

	2022	2023	2024	2025
Saldo begroting 2022-2025 tot en met ontwikkelingen noodzakelijk nieuw beleid	-2.105.200	-2.054.404	-1.956.855	-1.741.855
Saldo gewenste ontwikkelingen 2022-2025	-462.435	-429.085	-278.502	-427.195
	-2.567.635	-2.483.489	-2.235.357	-2.169.050
Inzet maatregelen taakstelling HO voor ontwikkelingen sociaal domein	700.000	700.000	700.000	700.000
Invulling taakstelling Herooverweging	671.900	1.556.241	1.778.641	1.786.241
Extra bijdrage Rijk voor jeugdhulp	1.200.000			
Onttrekking aan reserves				
Saldo begroting 2022-2025	4.265	-227.248	243.284	317.191

Wij stellen voor dit voorstel als kader voor de begrotingsvoorbereiding te hanteren en dit te verwerken in de ontwerpbegroting 2022-2025. Bij de behandeling van de begroting komen wij, indien daartoe aanleiding is, met aangepaste voorstellen terzake, waarbij zo mogelijk ook de septembercirculaire 2021 wordt betrokken.

1.6 Perspectief Grondexploitatie

Een nieuwe doorrekening van de grondexploitaties heeft in het voorjaar van 2021 plaatsgevonden. Hierbij zijn nieuwe begrotingen van de diverse grondexploitaties voor de komende jaren gemaakt op basis van bijgestelde inzichten en verwachtingen. De nieuwe berekeningen zijn input geweest voor de paragraaf Grondbeleid in de Jaarstukken 2020, die aan uw raad zijn voorgelegd. Voor de inhoud wordt hiernaar verwezen. Het is gebruikelijk dat wij twee keer per jaar een nieuwe doorrekening maken. De volgende doorrekening zal plaatsvinden, voordat de tweede bestuursrapportage en de begroting in het najaar 2021 worden uitgebracht. Voor de kadernota heeft het perspectief van de grondexploitatie geen effect. Hieraan wordt in deze kadernota dan ook verder geen aandacht besteed.

1.7 Samenvattend voorstel

Deze kadernota bevat de volgende voorstellen:

1. Kennis te nemen van het Participatieverslag 'Bezuinigen voor de toekomst'.
2. De Eindrapportage Herooverweging vast te stellen.
3. De begrotingsrichtlijnen als uitgangspunt voor het opstellen van de ontwerpbegroting 2022 vast te stellen.
4. De Kadernota 2022-2025 vast te stellen met alle daarin verwoorde uitgangspunten en voorstellen als kader voor het opstellen van de ontwerpbegroting 2022-2025 en deze te verwerken in de ontwerpbegroting 2022-2025.

2. PROGRAMMA'S

2.1 Programma Bestuur, Dienstverlening en Veiligheid

2.1.1 Autonome ontwikkelingen bestaand beleid

Accountantskosten

Voor 2022 wordt de accountantsdienstverlening opnieuw aanbesteed in DOWR verband. Gelet op de ontwikkeling van de kosten in de voorgaande jaren en de actuele marktontwikkeling moet rekening gehouden met hogere lasten voor de accountant (€ 15.000).

Implementatie vijf wetten

Er is een aantal nieuwe wetten op komst, die consequenties hebben voor de werkwijze van onze gemeente. Het gaat om de volgende wetten c.q. wetswijzigingen: Tijdelijk Besluit digitale toegankelijkheid, Wet open overheid, Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer, Wet elektronische publicaties en de Archiefwet. De nadere financiële uitwerking van deze vijf wetten wordt in de loop van 2021 concreet.

Standaardisering werken op afspraak aan de balie Klantcontactcentrum

In de coronatijd hebben wij aan de balie van het KCC gewerkt op afspraak. Deze werkwijze is goed bevallen, zowel voor de inwoners als voor de medewerkers van het KCC. Voor deze werkwijze hebben wij een applicatie moeten aanschaffen. In de begroting dient rekening gehouden te worden met de jaarlijkse onderhoudskosten.

i-Uitvoeringsplannen Dienstverlening

Op basis van de I-visie DOWR zijn vier uitvoeringsplannen voor de periode 2022-2025 opgesteld: voor dienstverlening, sociaal domein, fysiek domein/ openbare orde en veiligheid en bedrijfsvoering. In de I-visie staat beschreven hoe gemeentelijke informatievoorziening nu en in de toekomst kan helpen gemeentelijke ambities en maatschappelijke opgaven te realiseren. In deze plannen is de ambitie op het terrein van informatiemanagement vertaald in wensen en behoeften voor de informatievoorziening in de periode 2022-2025. Een deel van de uitvoeringsplannen betreffen ontwikkelingen in bestaand beleid en worden bij de desbetreffende programma's toegelicht.

Bij dienstverlening gaat het om: vervanging en implementatie van het gebruikte systeem zaakgericht werken (eSuite) en vervanging van de applicatie burgerzaken. Hiervoor is in 2022 een bedrag nodig van € 76.000 en in 2023 € 64.000.

2.1.2 Nieuwe beleidsontwikkelingen

Inzet buitengewone opsporingsambtenaren (boa's)

In 2019 is de inzet van de Buitengewoon opsporingsambtenaren (Boa's) geëvalueerd. Uit de evaluatie is gebleken dat de Boa's niet alle verzoeken voor toezicht en handhaving kunnen oppakken binnen de huidige formatie, terwijl dit wel wenselijk is. Om die reden ligt er de wens om de uren uit te breiden van 9 naar 15 uur per week. Hierdoor ontstaat ruimte in de formatie om naast het basistoezicht in de openbare ruimte, projectmatig toezicht en handhaving in te zetten. Bijvoorbeeld toezicht op nieuwe verkeerssituaties (wegafsluitingen), hondenpoeplocaties, hotspots voor jeugd, evenementen, aanpak ondermijning of de jaarwisseling. Budget meegenomen vanaf 2023.

2.2 Programma Leefomgeving

2.2.1 Autonome ontwikkelingen bestaand beleid

Areaaluitbreiding onderhoud openbare ruimte

Door de uitbreiding van de woongebieden vanuit projecten, bijvoorbeeld Zonnekamp-Oost te Olst, Olstergaard te Olst en NoorderKoeslag te Wijhe is het noodzakelijk budgetten voor de onderhoud van de openbare ruimte te verhogen. Deze worden voorlopig gesteld op structureel € 22.000. Bij de begroting 2022 wordt een definitieve berekening meegenomen.

Capaciteit Grondzaken (voortvloeiend uit het SPP)

Als gevolg van een toename van diverse projecten, waarbij grondexploitaties een rol spelen en een toename van de kavelverkoop is structureel extra formatie nodig. Hiervoor is een structureel bedrag benodigd van € 24.500 per jaar.

i-Uitvoeringsplannen Fysiek domein

Dit betreffen projecten op het gebied van uitvoering van de I-visie, te weten: doorontwikkeling meldingen openbare ruimte en basisregistraties. Hiervoor is in 2022 een bedrag nodig van € 44.000.

2.2.2 Nieuwe beleidsontwikkelingen

Meerjareninvesteringsprogramma (MJIP) gewenste investeringen 2023-2024

Het MJIP geeft een integraal en meerjarig overzicht van de investeringen in de fysieke infrastructuur/openbare ruimte van de gemeente. Onder investeringen verstaan we reconstructies en vervangingen in de openbare ruimte. Denk aan het vervangen van riolering, het aanleggen van klimaat adaptieve voorzieningen, het grootschalig herstellen van laanbomen en het vervangen van wegen. Deze reconstructies en vervangingen zijn niet, of niet geheel gedekt vanuit de exploitatiebegroting. Hiervoor zijn investeringen nodig die als kapitaallast worden begroot. Bij de heroverweging in de afgelopen jaren (2011-2013) is besloten de budgetten voor grote reconstructies van wegen voorlopig op te schorten tot na 2020. Budgetten voor grote reconstructies maken geen deel uit van de onderhoudsbudgetten die voor wegen zijn opgenomen in de meerjarenbegroting. Wij hebben onderzocht welke reconstructies van wegen in de komende jaren nodig zijn, welke budgetten daarvoor opgenomen moeten worden in de meerjarenbegroting en komen met een voorstel over de manier, waarop de budgetten hiervoor beschikbaar gesteld kunnen worden. Een raadsvoorstel hierover is op 29 juni 2020 in de raad aan de orde geweest. De kapitaallasten hebben wij geraamd in de kadernota.

De grootste reconstructies betreffen: 2^e fase Broekslag en een aantal straten in Olst en Wijhe. Voorgesteld wordt deze wens door te schuiven naar 2023. Een jaar opschuiven heeft enige consequenties, maar omdat in de praktijk blijkt dat de uitvoering van projecten vertraging oplopen is dit geen bezwaar.

Klimaatadaptatie

Voor de uitvoering van het programma klimaatadaptatie is in totaal een bedrag van € 72.500,- benodigd voor de uitvoering van het programma klimaatadaptatie (formatie en uitvoeringskosten). Deze lasten kunnen volgens het BBV niet volledig ten laste van de riolering worden gebracht (via rioolheffing). Klimaatadaptatie behelst namelijk meer dan alleen water gerelateerde aspecten. Wateroverlast en droogte kunnen eronder vallen, maar hitte heeft niks met riolering en water te maken. Wij stellen voor € 50.000,- van de (formatie)kosten jaarlijks ten laste van de rioolheffing te brengen. Indien € 50.000,- aan kosten voor klimaatadaptatie aan de rioolheffing toegerekend, stijgt de heffing per aansluiting met € 6,33.

Verder stellen wij voor € 22.500 eenmalig voor 2022 beschikbaar te stellen voor uitvoering van de rest van het programma voor zover dat de maken heeft met hitte etc.

Wij stellen geen verdere budgetten voor klimaatadaptatie voor in afwachting van helderheid van het rijk over budgetten uitvoering klimaatakkoord. Dekking moet komen uit rijksmiddelen.

Hoogwaterbeschermingsprogramma

In 2018 is voor de dijkversterking Zwolle-Olst de notitie Reikwijdte en Detailniveau voor de dijkversterking Zwolle-Olst vastgesteld. In dat kader zijn door ons meekoppelkansen benoemd die voor verkenning in aanmerking komen en waarvoor wij als gemeente aan de lat staan. De meekoppelkansen betreffen de versterking van de recreatieve fietsstructuur langs of op de dijk en mogelijk de verbetering van de kruising N337 – Brabantse Wagen bij Wijhe. Wij komen hierop terug in de begroting 2022.

Woningbouw: beleidsintensivering formatie (voortvloeiend uit het SPP)

Er is zeer beperkt beleidscapaciteit beschikbaar voor het beleidsterrein wonen. Omdat onze woningvoorraad niet meer voldoet aan de vraag uit de samenleving en risico wordt gelopen dat werkzaamheden voor projecten niet uitgevoerd kunnen worden en daarmee kavelverkoop gaat stagneren, is een verhoging van de formatie noodzakelijk om een beleidsintensivering in te kunnen zetten. Hiervoor is een aanvullend structureel budget noodzakelijk van € 11.900.

Aanpak hondenpoep(voortvloeiend uit het CUP)

We hebben oog voor ergernissen van inwoners in de openbare ruimte. Meldingen over klachten worden snel en adequaat opgepakt. Hondenpoep is in een aantal wijken ergernis nummer 1 voor veel mensen. Wij gaan ervan uit dat inwoners eigen verantwoordelijkheid nemen of elkaar daarop aan kunnen spreken. Dat blijkt in de praktijk lastig. We worden regelmatig gevraagd om hierin meer te gaan doen. De aanpak overlast hondenpoep vraagt om een extra budget van € 2.500 per jaar. Met dit budget kunnen we initiatieven van inwoners ondersteunen en activiteiten in het kader van bewustwording bekostigen.

Samenwerking Regio Zwolle

De Regio Zwolle is een netwerksamenwerking tussen 22 gemeenten in 4 provincies, VNO-NCW, MKB, LTO (werkgevers), FNV, CNV, de Unie (werknemers), en de Zwolse⁸, alsmede Hogeschool Windesheim (onderwijs). Door deze samenwerking heeft de Regio Zwolle zich de afgelopen 6 jaren kunnen positioneren als 4^e Economische Regio in Nederland en kenmerkt zich door de 3G's: Grensontkennend, Gunnen en Groeien. Mede op basis van het wetenschappelijke rapport "Kracht van Oost-NL" en de kansen van de landelijke Regio Deals, wordt een bredere agenda vormgegeven, die krachtiger kan bijdragen aan economische groei, betere mobiliteit, kwalitatieve leefomgeving en Human Capital agenda (o.a. innovatie zorgt voor nieuwe werkgelegenheid en iedereen moet mee kunnen doen). Door de slagkracht van de Regio Zwolle te vergroten worden lokale ondernemers (Kennispoort) en maatschappelijke organisaties nog effectiever ondersteund. Het vergroten van de kennis, betrokkenheid en delen van ervaring in de regionale samenwerking dragen bij aan een goede infrastructuur voor duurzame groei. Zowel de verbreding van de agenda (versterking bureaufunctie), als het vormgeven van een kwalitatieve lobbyfunctie in Den Haag en Brussel en het effectiever kunnen aansluiten bij de landelijke Regio Deals vragen een extra structurele bijdrage van € 25.000.

Naar een vitaal platteland

Naast het bestaande Sallanddeal-traject zijn er verschillende andere trajecten in het buitengebied die om voldoende ambtelijke inzet vragen. Om tegemoet te kunnen komen aan de wens van de gemeenteraad en initiatieven in het buitengebied te kunnen faciliteren en benutten is extra capaciteit nodig. Deze kan worden geleverd door uitbreiding van de capaciteit van de medewerker SallandDeal voor 4 uur extra per week. De hiermee gemoeide kosten bedragen structureel € 7.700.

Duurzaamheid

Met betrekking tot duurzaamheid wordt prioriteit gegeven aan uitvoering plan van aanpak naar energieneutrale kernen. In 2022 komt er budget voor de uitvoering van dit plan van aanpak (€ 20.000). Voor formatie is voor 3 jaar al budget beschikbaar.

In 2022 wordt ook eenmalig budget beschikbaar gesteld voor capaciteit en uitvoering van de Ruimtelijke visie duurzame opwek (€ 17.500 en 12.500).

Voor 2023 wordt eenmalig budget beschikbaar gesteld voor de uitvoering van het plan van aanpak naar energieneutrale kernen (€ 15.000).

Er worden voorlopig verder geen structurele budgetten voor duurzaamheid beschikbaar gesteld in afwachting van helderheid van het rijk over budgetten uitvoering klimaatakkoord en energietransitie.

Project energie en duurzaamheid

Dit betreft een wettelijke taak van de gemeente op basis van de Wet milieubeheer, die in opdracht van de gemeente wordt uitgevoerd door de Omgevingsdienst.

2.3 Programma Samenleving

2.3.1 Autonome ontwikkelingen bestaand beleid

Minimabeleid

Conform eerdere signalering kunnen de toegenomen kosten niet meer gedekt worden uit incidentele middelen. Voor een nadere onderbouwing wordt ook verwezen naar het raadsvoorstel behorende bij de ophoging van de taakstelling van de bestuursopdracht van 23 maart 2021.

Leerlingenvervoer

De afgelopen jaren zijn de lasten toegenomen en in de bestuursrapportage 2020 bijgeraamd. Op basis van de realisatie in 2020 dient rekening gehouden te worden met een toename van € 29.000 structureel.

Kinderopvang

De afgelopen jaren zijn de lasten toegenomen en in de bestuursrapportage 2020 bijgeraamd. Op basis van de realisatie in 2020 dient rekening gehouden te worden met een toename van € 5.300 structureel.

Ontwikkelingen uitvoering Jeugdwet

Ontwikkelingen in het sociaal domein in het laatste kwartaal van 2020 laten een forse stijging zien van het gebruik van voorzieningen met name op het terrein van de Jeugdhulp en de Wmo.

Deze ontwikkelingen van uitgaven passen op basis van een eerste analyse in het landelijke c.q. regionale beeld van kostenstijgingen in het sociaal domein. Uit landelijk onderzoek in combinatie met de eerste uitkomsten van de Task Force sociaal domein moet eveneens worden vastgesteld dat de mogelijkheden om hierop in te kunnen ingrijpen beperkt zijn.

Op basis van nu beschikbare cijfers moet rekening gehouden worden met een scenario, waarbij het uitgangspunt is rekening te houden met een structurele stijging van de uitgaven voor Jeugdhulp met € 637.500 (algemene lijn: 50% van de kostenstijgingen worden als structureel aangemerkt) en € 200.000 toename als gevolg van ontwikkeling van de tarieven (met uiteraard de nodige onzekerheden).

De uitgaven voor Jeugdhulp kenden in voorgaande jaren een stabiel karakter, jaarlijks ongeveer € 3.800.000. Voor 2020 bedragen de uitgaven ongeveer € 1.000.000 meer dan voorgaande jaren. Op dit moment is nog onduidelijk in hoeverre deze stijging als structureel kan worden aangemerkt. Voor een nadere onderbouwing wordt ook verwezen naar het raadsvoorstel behorende bij de ophoging van de taakstelling van de bestuursopdracht van 23 maart 2021.

Ontwikkelingen uitvoering Wet maatschappelijke ondersteuning

Ook hier passen de ontwikkelingen van de uitgaven op basis van een eerste analyse in het landelijke c.q. regionale beeld van kostenstijgingen in het sociaal domein.

Op basis van nu beschikbare cijfers (realisatiecijfers 2020) moet rekening gehouden worden met een stijging van € 300.000 op de uitgaven voor de Wmo in 2020 conform eerdere signalering.

Daarnaast moet rekening gehouden worden met een structurele stijging van de uitgaven met € 400.000 in verband met verwachte groei. Er lijkt sprake te zijn van een structureel hoger beroep op de voorzieningen als gevolg van de invoering van het zogenoemde abonnementstarief. Voor een nadere onderbouwing wordt ook verwezen naar het raadsvoorstel behorende bij de ophoging van de taakstelling van de bestuursopdracht van 23 maart 2021.

i-Uitvoeringsplannen Sociaal domein

Dit betreffen projecten op het gebied van uitvoering van de I-visie, te weten: managementinformatie voor sturing en ondersteuning. Hiervoor is in 2023 en 2024 een bedrag nodig van € 17.000.

2.3.2 Nieuwe beleidsontwikkelingen

Kindcentrum Wijhe in het kader van Scholen voor morgen Olst-Wijhe

De aanwezigheid van kwalitatief goed, betaalbaar en toekomstbestendig onderwijs is van groot belang voor onze gemeente. We willen onze inwoners een aantrekkelijke woonomgeving bieden waarin onze kinderen goed kunnen opgroeien. Daar horen kwalitatief sterke en gezonde onderwijsvoorzieningen bij. Onderwijsvoorzieningen leveren daarnaast een belangrijke bijdrage aan ons vestigingsklimaat en zijn hiermee van belang voor onze bestuurlijke focus; namelijk het zijn van een innovatieve en duurzame woongemeente. We willen als woongemeente aantrekkelijk blijven voor jonge gezinnen. Op 31 mei 2021 is door de gemeenteraad unaniem besloten tot de realisatie van een nieuw kindcentrum op de locatie SPOC in Wijhe, met bijbehorende ruimtelijke inpassing. Met de voorliggende kadernota dient de financiële impact hiervan op de gemeentelijke meerjarenbegroting te worden afgewogen. Hier staat tegenover dat, gelet op de onderhoudstoestand van de huidige onderwijshuisvesting, uitstel niet gewenst is. Dit leidt namelijk opnieuw tot hogere onderhoudslasten voor schoolbesturen. Dit gaat ten koste van de kwaliteit van het onderwijs. Omdat schoolbestuurlijke fusies al in gang zijn gezet lopen schoolbesturen ook aan tegen hoge frictiekosten als vervangende nieuwbouw wordt uitgesteld.

Strategische denkkraft sociaal domein (voortvloeiend uit het SPP en ook uit het CUP)

Evenals in het ruimtelijk domein is binnen de organisatie sprake van een beperkt beschikbare formatie op strategisch niveau. Met de afronding van het programma Transformatie sociaal domein is het zaak om de resultaten hiervan te borgen en door te ontwikkelen, niet alleen op uitvoeringsniveau, maar ook op strategisch niveau. Dit om uiteindelijk ook op strategisch niveau de lijnen te kunnen uitzetten en bewaken die moeten bijdragen aan de in het raadsakkoord geschetste inclusieve samenleving. Hiermee is een bedrag gemoeid van structureel € 54.800.

Extra subsidie Stichting Kunst en Cultuur Olst-Wijhe (KCOW)

Alle culturele activiteiten in onze gemeente komen tot stand dankzij vrijwillige inzet. We faciliteren de Stichting Kunst en Cultuur Olst-Wijhe (KCOW) die samen met de cultuurcoalitie (een samenwerkingsverband van meerdere culturele organisaties) activiteiten organiseert op dit terrein. Daarbij zetten we niet alleen in op het financieren van deze activiteiten, maar stellen we KCOW ook in staat om andere initiatiefnemers te begeleiden bij de totstandkoming van een activiteit. Wij stellen voor het subsidiebedrag met jaarlijks € 2.635 te verhogen.

Extra subsidie Historische vereniging Wijhe

Vóór 2025 moet de vereniging met een sluitende begroting komen. Omdat de Historische vereniging naar een nieuw en duurder pand is verhuisd, kan zij de hogere huurlast niet zelf dragen. Het oude pand moest noodgedwongen verlaten worden (SallandWonen had huur opgezegd). In overleg met ons heeft de vereniging gekozen voor ander, duurder pand en heeft dit pand al betrokken (alle panden waren hoogstwaarschijnlijk duurder geweest dan oude pand). Alsnog intrekken van gemaakte afspraken tussen gemeente en de HV leidt tot imagooverlies. Wij stellen voor het subsidiebedrag tot 2025 met jaarlijks € 4.200 te verhogen.

Sport- en cultuurstimulering G-sport

In de nota sport- en cultuurstimulering wordt onder meer het belang van het faciliteren van aangepast sporten benoemd. De aangestelde regiocoach stimuleert sportieve en culturele activiteiten die bijdragen aan de maatschappelijke participatie van inwoners uit onze gemeente, al dan niet met een beperking. De inzet van combinatiefunctionarissen sluit aan bij de ambities die in het raadsakkoord worden beschreven over sport en cultuur en dat dit voor iedereen toegankelijk moet zijn. De financiële gevolgen (€ 5.000 voor aangepast sporten) zijn eenmalig in de begroting 2021 opgenomen. Inbrengen in Bestuursopdracht voorliggend veld.

Financiën de baas

Dit project is voor 2022 tot en met 2025 gedekt via gereserveerde gelden Maatschappelijke opvang en beschermd wonen. Een vervolg zal ingebracht worden in Bestuursopdracht voorliggend veld.

Project bijzondere vrijwilligers

Het college heeft op basis van een positieve evaluatie besloten om deze activiteit voort te willen zetten. De werkgroep maatschappelijk herstel na corona heeft in haar notitie (uitsluitend) het extra belang ervan benadrukt t.b.v. nazorg corona. Een vervolg zal ingebracht worden in Bestuursopdracht voorliggend veld.

Integraal jeugdplan 2021

Voor de uitvoering van het in 2021 vastgestelde integrale jeugdplan is € 14.000 nodig. Een vervolg zal ingebracht worden in Bestuursopdracht voorliggend veld.

Project Dag en doen

Een vervolg zal ingebracht worden in Bestuursopdracht voorliggend veld.

2.4 Algemene dekkingsmiddelen

2.4.1 Autonome ontwikkelingen bestaand beleid

Dividenduitkering

Door corona wordt dividend over 2020 niet door alle verbonden partijen uitgekeerd. Dit risico bestaat ook over 2021 (Wadinko, BNG, etc.). Door Enexis is aangegeven dat de winstverwachting de komende jaren lager zal zijn vanwege grote investeringen. Rekening wordt gehouden met een nadeel van € 16.000.

2.5 Bedrijfsvoering

2.5.1 Autonome ontwikkelingen bestaand beleid

i-Uitvoeringsplannen bedrijfsvoering

Dit betreft een project op het gebied van uitvoering van de I-visie, te weten: de implementatie van het nieuwe financiële systeem. Hiervoor dient in 2022 rekening gehouden te worden met een incidenteel bedrag van € 23.000.

Wijzigingen premies brandverzekering, glasverzekering en aansprakelijkheidsverzekering

Er is sprake van een flinke stijging van de premies met gelijkblijvend eigen risico.

Toekomstbestendige vervanging van thin clients

De huidige thin clients in het gemeentehuis zijn technisch en economisch afgeschreven. Een thin client is een kleine computer met 'lichte componenten' welke niet is voorzien van grote harde schijven of goede grafische opties. Vervanging is op korte termijn noodzakelijk. Als uitgangspunt bij vervanging houden we altijd rekening met hoe we de gemeentelijke organisatie goed op de

toekomst kunnen voorbereiden. Corona en thuiswerken geven nieuwe inzichten over werken een grote versnelling en het kantoor een andere betekenis en functie. Bij de vervanging van de thin clients is rekening gehouden met de mogelijkheid om zowel thuis, onderweg als op kantoor te werken. Dit brengt investeringen met zich mee. De technische levensduur van de thin clients dwingt om nu een besluit te nemen. Deze investering is te zien als een autonome ontwikkeling.

2.5.2 Nieuwe beleidsontwikkelingen

i-Uitvoeringsplannen I-visie

Op basis van de I-visie DOWR zijn vier uitvoeringsplannen voor de periode 2022-2025 opgesteld voor dienstverlening, sociaal domein, fysiek domein/openbare orde en veiligheid en bedrijfsvoering. In de I-visie staat beschreven hoe gemeentelijke informatievoorziening nu en in de toekomst kan helpen gemeentelijke ambities en maatschappelijke opgaven te realiseren.

In deze plannen is de ambitie op het terrein van informatiemanagement vertaald in wensen en behoeften voor de informatievoorziening in de periode 2022-2025. Een deel van de uitvoeringsplannen betreffen ontwikkelingen in bestaand beleid. Deze zijn elders in dit hoofdstuk toegelicht. Een ander deel betreft nieuw beleid dat noodzakelijk is om behulpzaam te zijn bij gemeentelijke ambities en maatschappelijke opgaven te realiseren. Daarbij gaat het onder andere concreet om: de doorontwikkeling digitale dienstverlening burgerzaken, e-participatieplatform, klantinteractiesysteem, identiteitscontrole en datagedreven werken.

3. AFWEGING VERSTERKING FINANCIËLE DRAAGKRACHT EN MAATSCHAPPELIJKE DRAAGKRACHT.

3.1 De bestuursopdracht

Op 23 november 2020 heeft uw raad de bestuursopdracht heroverweging vastgesteld. Dit als uitvloeisel van de vaststelling van de begroting 2021-2024. De overwegingen van de gemeenteraad hierbij waren dat een trendbreuk en heroverweging onontkoombaar bleken, gelet op het financieel meerjarenperspectief in relatie tot de ambities die er zijn, ter uitvoering van het raadsakkoord en het college uitvoeringsprogramma (CUP).

De bestuursopdracht moet tot de volgende resultaten leiden:

- Een voorstel voor de strategie van de gemeente Olst-Wijhe uitgaande van focus;
- Voorstellen heroverweging (met ook expliciet effecten) met een omvang van in totaal € 2.000.000 (waarbinnen de gemeenteraad keuzes kan maken om € 750.000 in 2022 en € 1.500.000 voor 2023 en verder te realiseren);
- Opbrengst Task Force sociaal domein:
 - Een analyse van de ontwikkelingen in de uitgaven sociaal domein over de afgelopen jaren en een prognose van de uitgaven voor de komende jaren op basis van ongewijzigd beleid;
 - Voorstellen om te komen tot betere voorspelbaarheid en indien mogelijk grip op de uitgaven binnen het sociaal domein;
 - Voorstellen voor concrete (beleids)interventies die leiden tot structurele ombuigingen in de uitgaven van het sociaal domein.

Het doel is om een helder perspectief voor de gemeente Olst-Wijhe te realiseren met een sluitende meerjarenbegroting. De heroverweging moet ruimte bieden voor:

- a. Nieuw beleid op basis van strategische keuzes;
- b. Opvangen effect herverdeling gemeentefonds;
- c. Effecten corona-crisis;
- d. Opvangen risico's (onder andere het sociaal domein);
- e. Aan de nieuwe raad ruimte bieden;
- f. Aanvulling algemene reserve (herstel solvabiliteit) en reserve Nader te bestemmen middelen.

Op basis van de vastgestelde begroting 2021-2024 is na invulling van de taakstelling uit de bestuursopdracht het volgende financiële meerjarenperspectief geprognostiseerd.

	2021	2022	2023	2024
(positief) saldo	0	728.000	1.535.000	1.965.000

Met dit saldo moet dan invulling worden gegeven aan de onder a. tot en met f. geformuleerde doelstellingen.

Ontwikkelingen in met name het sociaal domein hebben uw raad op 23 maart 2021 vervolgens doen besluiten tot een verhoging van de taakstelling van de bestuursopdracht om de doelstellingen te kunnen behalen met daarbij als (nieuw) vertrekpunt dat de uiteindelijke afweging tussen de doelstellingen van de bestuursopdracht plaatsvindt bij de vaststelling van de kadernota.

3.2 Samenvatting uitvoering bestuursopdracht

Op basis van de bestuursopdracht is uiteindelijk een afweging gemaakt tussen doelstellingen van de bestuursopdracht (gespecificeerd onder a tot en met f) en de maatschappelijke draagkracht.

De financiële draagkracht is in beeld gebracht door middel van het financieel meerjarenperspectief (verwerkt tot en met de meicirculaire 2021) zoals hieronder weergegeven.

De maatschappelijke draagkracht is per maatregel in beeld gebracht door middel van een schets van de maatschappelijke consequenties en de mate waarin onze inwoners zich zorgen maken over de voorgestelde maatregel.

Om te komen tot een goed evenwicht tussen beide elementen is gewerkt met verschillende scenario's.

- Een scenario waarbij de doelstellingen van de bestuursopdracht (financiële draagkracht prioriteit) maximaal worden ingevuld.
- Een scenario waarin de maatschappelijke consequenties tot een minimum zijn teruggebracht (maatschappelijke draagkracht prioriteit)
- Een scenario waarin een mix is uitgewerkt tussen het eerste en het tweede scenario.

Het laatste scenario heeft uiteindelijk de basis gevormd voor de financiële beleidslijn zoals hieronder geschetst.

1. De doelstellingen van de bestuursopdracht onder a en c (mogelijk maken van nieuw beleid op basis van strategische keuzes; opvangen van de nadelige en de effecten van de Corona-crisis) worden gerealiseerd. Doelstelling f wordt in 2022 eenmalig ingevuld.
2. De realisering van de doelstellingen geformuleerd onder b, d, e. (opvang effecten herverdeling gemeentefonds, opvang risico's, ruimte nieuwe raad en aanvullen reserves) wordt afhankelijk gesteld van het al dan niet beschikbaar stellen van extra (structurele) middelen door de rijksoverheid. Extra structurele middelen onder meer ter compensatie van de uitgaven in het sociaal domein (waaronder jeugd). De invulling van deze doelstellingen worden daarmee gekoppeld aan de ontwikkelingen van de inkomsten vanuit de rijksoverheid.

Op basis van deze financiële beleidslijn kan het volgende beeld worden geschetst.

Saldo begroting 2022-2025 tot en met ontwikkelingen noodzakelijk nieuw beleid

Vertrekpunt voor het financieel meerjarenperspectief vormt het saldo begroting 2022-2025 (voor heroverweging) geactualiseerd op basis van de uitkomsten van de meicirculaire. Dit is gespecificeerd in de uitkomstenbegroting 2022-2025.

2022	2023	2024	2025
- 2.105.200	- 2.054.404	- 1.956.855	- 1.741.855

Doelstelling a: ruimte voor nieuw beleid

De heroverwegingsoperatie is mede ingegeven door de wens om gewenst nieuw beleid (met een hoge prioriteit) mogelijk te maken. Een toelichting is terug te vinden in de kadernota 2022-225). Een specificatie van deze lijst is terug te vinden als bijlage bij deze eindrapportage. Invulling van deze doelstelling heeft de volgende financiële consequenties:

2022	2023	2024	2025
- 197.435	- 186.085	- 278.502	- 427.195

Doelstelling b: Opvang effect herverdeling gemeentefonds

Deze doelstelling wordt vooralsnog niet ingevuld en is derhalve niet meegenomen. Wanneer mocht blijken dat de extra bijdrage jeugdhulp Rijk structureel gaat worden, dan kan vanaf 2023 270.000 euro worden ingezet om effect van de herverdeling van het gemeentefonds op te vangen.

Doelstelling c: Opvang impact corona

Op basis van de notitie financiële vertaling Corona worden voor de jaren 2022 en 2023 middelen gereserveerd voor de opvang van de effecten van Corona.

2022	2023	2024	2025
- 140.000	- 243.000	0	0

Doelstelling d: Opvangen risico's

Deze doelstelling wordt vooralsnog niet ingevuld en is derhalve niet meegenomen. Wanneer mocht blijken dat de extra bijdrage jeugdhulp Rijk structureel gaat worden, dan kan vanaf 2024 budget worden ingezet om risico's op te vangen.

Doelstelling e: Ruimte nieuwe raad

Deze doelstelling wordt vooralsnog niet ingevuld en is derhalve niet meegenomen. Wanneer mocht blijken dat de extra bijdrage jeugdhulp Rijk structureel gaat worden, dan kan vanaf 2023 structureel budget worden ingezet ten behoeve van beleidsambities voor de nieuwe gemeenteraad.

Doelstelling f: Herstel financiële weerbaarheid

Deze doelstelling kan in 2022 éénmalig worden ingevuld met een bedrag van 125.000 euro omdat voor 2022 de extra bijdrage jeugdhulp is toegezegd. Vooralsnog wordt uitgegaan van een bedrag van 1.200.000 euro voor onze gemeente. Dit is echter een eerste raming.

2022	2023	2024	2025
- 125.000	pm	pm	pm

Invulling heroverweging

De gekozen financiële beleidslijn, waarin sprake is van een mix tussen de doelstellingen van de bestuursopdracht (financiële draagkracht van de gemeente) en de inschatting van de maatschappelijke consequenties (maatschappelijke draagkracht van de samenleving) leidt vervolgens tot een (financieel) eindresultaat dat in onderstaande tabel is weergegeven.

Op basis van een zorgvuldige afweging per maatregel met een toetsing per maatregel aan een viertal criteria en de mate van zorg van de Olst-Wijhese inwoners is een heroverwegingsresultaat gerealiseerd van 2.486.241 euro in de laatste jaarschijf.

Van dit bedrag moet 700.000 euro worden ingezet om de autonome ontwikkelingen binnen het sociaal domein te dekken.

Daarmee wordt een structureel sluitende begroting gerealiseerd met een eindsaldo in de laatste jaarschijf van ruim 300.000 euro. De verdere invulling van de doelstellingen van de bestuursopdracht is afhankelijk van de mate waarin de Rijksoverheid in de komende jaren structureel gaat bijdragen aan de kosten van uitvoering van taken die bij onze gemeente zijn neergelegd. Zodra deze helderheid er is zullen aanvullende voorstellen worden gedaan.

	2022	2023	2024	2025
Saldo begroting 2022-2025 inclusief (gedeeltelijke) invulling doelstellingen	- 2.567.635	- 2.483.489	- 2.235.357	- 2.169.050
Inzet maatregelen t.b.v. dekking autonome ontwikkelingen sociaal domein	700.000	700.000	700.000	700.000
Invulling taakstelling heroverweging	671.900	1.556.241	1.778.641	1.786.241
Extra bijdrage rijk voor jeugdhulp	1.200.000	pm	pm	pm
Saldo begroting 2022-2025	4.265	- 227.248	243.284	317.191

3.3 Gewenst nieuw beleid met hoge prioriteit te honoreren

Wij hebben alle nieuwe beleidswensen ingedeeld in categorieën, te weten:

- Noodzakelijk nieuw beleid: wettelijke noodzaak of onontkoombaar vanwege afspraken
- Gewenst nieuw beleid met hoge prioriteit (kadernota/begroting 2021 en nieuwe wensen 2022)
- Gewenst nieuw beleid met midden en lage prioriteit. (kadernota/begroting 2021 en nieuwe wensen 2022)

Voor zover nodig zijn de beleidswensen geactualiseerd ten opzichte van de vorige kadernota's.

Te maken keuze binnen de categorie Gewenst nieuw beleid

In de vorige paragraaf 3.2. onder doelstelling a. Ruimte voor nieuw beleid hebben wij aangegeven wat de ruimte is voor de categorie nieuw beleid (met hoge prioriteit). Die ruimte komt neer € 197.435 in 2022 naar € 427.195 in 2025.

Wij hebben binnen deze ruimte een voorstel uitgewerkt, waarbij een deel van het gewenste nieuwe beleid met hoge prioriteit in deze kadernota gehonoreerd wordt. En een deel niet.

Voor wat betreft het noodzakelijk nieuwe beleid wordt voorgesteld dit mee te nemen in de ontwerpbegroting 2022 (zie paragraaf 2.5.2).

De categorie gewenst nieuw beleid met midden en lage prioriteit nemen we niet mee.

De niet gehonoreerde beleidswensen komen met de besluitvorming over deze kadernota voor de toekomst te vervallen. Als er in de toekomst nieuwe ontwikkelingen zijn, komen wij zo nodig met nieuwe voorstellen.

Bij de toetsing van de beleidswensen met hoge prioriteit zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- Focus: waar mogelijk wordt aangesloten op de focus en de duiding daarvan, zoals opgenomen in de definitieve eindrapportage heroverweging.
- Wat betreft inhoud en proces wordt zoveel mogelijk aangesloten op de voorstellen uit de definitieve eindrapportage heroverweging (bijvoorbeeld de bestuursopdracht heroriëntatie voorliggend veld).
- Gezamenlijke uitgangspunten geformuleerd door VNG en BZK ten behoeve van onderbouwde ramingen van nieuwe taken voor de begroting 2022. Bijvoorbeeld voor de uitvoering van het klimaatakkoord wordt geadviseerd om voor de begroting niet meer middelen op te nemen dan de feitelijke bijdrage van het rijk.

Om voorstellen te honoreren binnen de beschikbare financiële ruimte zal een aantal beleidswensen een jaar later moeten worden ingevoerd (2023).

De afweging leidt tot het volgende het voorstel.

Onderwerp	Relatie eindrapportage	Jaartal/bedrag	Onderbouwing
OP TE NEMEN IN BEGROTING (volledig of deels)			
Uitbreiding formatie BOA's	Focus: oranje: wens draagt in beperkte mate bij aan het gekozen scenario focus Wonen	2023: 13.000 structureel	Op basis van focus maar m.i.v. 2023
MJIP: structurele voeding buitenruimte	Focus: oranje: wens draagt in beperkte mate bij aan het	2023: 22.550 2024: 34.568 2025: 133.761	Op basis van focus maar m.i.v. 2023

Onderwerp	Relatie eindrapportage	Jaartal/bedrag	Onderbouwing
	gekozen scenario focus Wonen		
<i>MJIP heeft als bedoeling de voorzieningen op lange termijn te behouden. Gaat om reconstructies, dus bijvoorbeeld grootschalige renovaties en vervangen van verhardingen, bruggen en beschoeiingen, bomen langs lanen. De grootste reconstructies betreffen: 2^e fase Broekslag en een aantal straten in Olst en Wijhe. Voorgesteld wordt deze wens met een jaar door te schuiven. Een jaar opschuiven heeft enige consequenties, maar omdat in de praktijk blijkt dat de uitvoering van projecten vertraging oplopen is dit geen bezwaar.</i>			
MJIP: uitvoeringscapaciteit 0,2 fte	Focus: oranje: wens draagt in beperkte mate bij aan het gekozen scenario focus Wonen	2023: 15.900 structureel	Op basis van focus maar m.i.v. 2023
<i>Zie boven.</i>			
Programma klimaatadaptatie	Focus: oranje: wens draagt in beperkte mate bij aan het gekozen scenario focus Wonen	2022: 50.000 structureel Te dekken via 2022: - 50.000 structureel 2022: 22.500 eenmalig	Dekking rijksmiddelen: VNG/BZK
<i>Voor de uitvoering van het programma klimaatadaptatie is in totaal een bedrag van € 72.500,- benodigd voor de uitvoering van het programma klimaatadaptatie (formatie en uitvoeringskosten). Deze lasten kunnen volgens het BBV niet volledig ten laste van de riolering worden gebracht (via rioolheffing). Klimaatadaptatie behelst namelijk meer dan alleen water gerelateerde aspecten. Wateroverlast en droogte kunnen eronder vallen, maar hitte heeft niks met riolering en water te maken. Wij stellen voor € 50.000,- van de (formatie)kosten jaarlijks ten laste van de rioolheffing te brengen. Indien € 50.000,- aan kosten voor klimaatadaptatie aan de rioolheffing toegerekend, stijgt de heffing per aansluiting met € 6,33.</i> <i>Verder stellen wij voor € 22.500 eenmalig voor 2022 beschikbaar te stellen voor uitvoering van de rest van het programma voor zover dat de maken heeft met hitte etc.</i> <i>Wij stellen geen verdere budgetten voor klimaatadaptatie voor in afwachting van helderheid van het rijk over budgetten uitvoering klimaatpakkoord. Dekking moet komen uit rijksmiddelen.</i>			
Woningbouw: beleidsintensivering 0,15 fte	Focus: rood: wens past in grote mate bij het gekozen scenario Wonen	2022: 11.900 structureel	Op basis van focus
Leefbaarheid: aanpak hondenpoep	Focus: rood: wens past in grote mate bij het gekozen scenario Wonen	2022: 2.500 structureel	Op basis van focus
Bijdrage regio Zwolle	Focus: oranje: wens draagt in beperkte	2022: 25.000 structureel	Op basis van focus en risico continuïteit

Onderwerp	Relatie eindrapportage	Jaartal/bedrag	Onderbouwing
	mate bij aan het gekozen scenario focus Wonen		
Vitaal platteland: inzet medewerker Salland Deal	Focus: rood: wens past in grote mate bij het gekozen scenario Wonen	2022: 7.700 structureel	Op basis van focus
Duurzaamheid: capaciteit en uitvoering projecten	Focus: oranje: wens draagt in beperkte mate bij aan het gekozen scenario focus Wonen	2022: 50.000 incidenteel; 2023: 15.000 incidenteel voor uitvoering drie energieneutrale kernen	Dekking moet komen uit rijksmiddelen.
<i>Met betrekking tot duurzaamheid wordt prioriteit gegeven aan uitvoering plan van aanpak naar energieneutrale kernen. In 2022 komt er budget voor de uitvoering van dit plan van aanpak (€ 20.000). Voor formatie is voor 3 jaar al budget beschikbaar.</i> <i>In 2022 wordt ook eenmalig budget beschikbaar gesteld voor capaciteit en uitvoering van de Ruimtelijke visie duurzame opwek (€ 17.500 en 12.500).</i> <i>Voor 2023 wordt eenmalig budget beschikbaar gesteld voor de uitvoering van het plan van aanpak naar energieneutrale kernen (€ 15.000).</i> <i>Er worden voorlopig geen structurele budgetten voor duurzaamheid beschikbaar gesteld in afwachting van helderheid van het rijk over budgetten uitvoering klimaatakkoord en energietransitie.</i>			
Subsidie Historische Vereniging Wijhe	Focus: oranje: wens draagt in beperkte mate bij aan het gekozen scenario focus Wonen	2022 tot en met 2024: 4.200	Op basis van focus: gelet op risico continuïteit en omvang bijdrage (vloeit voort uit afspraken met HV Wijhe)
Subsidie KCOW: uitvoering kernactiviteiten	Focus: oranje: wens draagt in beperkte mate bij aan het gekozen scenario focus Wonen	2022: 2.635 structureel	Op basis van focus: gelet op omvang bijdrage laten ingaan in 2022.
Financiën de Baas en sociaal raadsliedenwerk	Geen relatie focus (sociaal domein is focus-onafhankelijk verklaard)	2022 tot en met 2025: 35.212	In dekking is voorzien t/m 2025. Het vervolg inbrengen in bestuursopdracht voorliggend veld
Project "bijzondere vrijwilligers"	Geen relatie focus	2022: 12.000 2023: 12.000 incidenteel	Prioriteit beleid Corona;

Onderwerp	Relatie eindrapportage	Jaartal/bedrag	Onderbouwing
	(sociaal domein is focus-onafhankelijk verklaard)		Vervolg inbrengen in bestuursopdracht voorliggend veld
Scholen voor morgen": kindcentrum Wijhe	Focus: rood: wens past in grote mate bij het gekozen scenario Wonen	2023: 53.700 2024: 161.099 2025: 214.799 structureel	Op basis van focus
Sport- en cultuurstimulering G-sport	Geen duiding focus	2022: 5.000 eenmalig	Vervolg inbrengen in bestuursopdracht voorliggend veld
Integraal jeugdplan 2021	Sociaal-domein is focus onafhankelijk verklaard	2022: 14.000 eenmalig	Vervolg inbrengen in bestuursopdracht voorliggen veld
Project Dag en Doen	Sociaal-domein is focus-onafhankelijk verklaard	2022: 40.000 eenmalig	Vervolg inbrengen in bestuursopdracht voorliggend veld
NIET OP TE NEMEN IN BEGROTING			
Rekenkamercommissie: verhogen onderzoeksbudget	Focus: groen: wens heeft geen relatie met het gekozen scenario focus Wonen	2022: 14.000 structureel	Draagt niet bij aan focus
Uitvoering programma dienstverlening	Focus: oranje: wens draagt in beperkte mate bij aan het gekozen scenario focus Wonen	2022: 25.000 eenmalig	Eenmalige uitvoeringsmiddelen
Bestuursopdracht economie	Focus: oranje: wens draagt in beperkte mate bij aan het gekozen scenario focus Wonen	2022: pm	Geen bedrag bekend.
Bestuursopdracht maatschappelijk vastgoed	Geen duiding focus	2022: pm	Geen bedrag bekend
Sociaal domein: strategische denkkraft	Sociaal domein is focus-onafhankelijk verklaard	2022: 54.800	Inbrengen in bestuursopdracht voorliggend veld
Participatie statushouders	Sociaal domein is focus onafhankelijk verklaard	2022: 18.600 structureel	Uitgangspunt nieuwe wet inburgering is budgettair-neutrale invoering

Onderwerp	Relatie eindrapportage	Jaartal/bedrag	Onderbouwing
Sociaal domein: experimentenbudget	Sociaal-domein is focus-onafhankelijk	2022: pm.	Onderdeel onderzoek instellen revolverend fonds

Dit voorstel betekent in financiële zin het volgende voor de meerjarenbegroting 2022-2025.

Onderdeel	2022	2023	2024	2025
Gewenst nieuw beleid met prioriteit Hoog, te honoreren				
Inzet Buitengewoon opsporingsambtenaren (Boa's)		-13.000	-13.000	-13.000
MJIP buitenruimte, gewenste investeringen 2020-2024		-22.550	-34.568	-133.761
SPP: Mobiliteit: uitvoeringscapaciteit MJIP 0,2fte		-15.900	-15.900	-15.900
SPP: Woningbouw: beleidsintensivering 0,15fte	-11.900	-11.900	-11.900	-11.900
CUP: Leefbaarheid: aanpak hondenpoep	-2.500	-2.500	-2.500	-2.500
CUP: bijdrage Regio Zwolle	-25.000	-25.000	-25.000	-25.000
SPP: Vitaal platteland: inzet medewerker Salland Deal	-7.700	-7.700	-7.700	-7.700
Vaststelling programma Klimaatadaptatie 2020-2026	-72.500	-50.000	-50.000	-50.000
Vaststelling programma Klimaatadaptatie 2020-2026, dekking	50.000	50.000	50.000	50.000
Meekoppelkansen HWBP Zwolle-Olst, recreatieve fietsverbindingen				
SPP: Duurzaamheid uitbreiding capaciteit	-17.500			
CUP: Duurzaamheid: budget beleidsontwikkeling, projecten en	-32.500	-15.000		
Scholen voor morgen: nieuwbouw cluster Wijhe		-53.700	-161.099	-214.799
CUP: Subsidie KCOW, uitvoering kernactiviteiten	-2.635	-2.635	-2.635	-2.635
Subsidie Historische Vereniging Wijhe 2021-2024	-4.200	-4.200	-4.200	
Financiën de Baas en Sociaal Raadsliedenwerk	-35.212	-35.212	-35.212	-35.212
Financiën de Baas en Sociaal Raadsliedenwerk, dekking	35.212	35.212	35.212	35.212
Project bijzondere vrijwilligers	-12.000	-12.000		
Sport- en cultuurstimulering (G-sport)	-5.000			
Integraal jeugdplan 2021	-14.000			
Project DagenDoen	-40.000			
Subtotaal gewenst nieuw beleid uit KN2022-2025 prioriteit H	-197.435	-186.085	-278.502	-427.195

4. FINANCIEEL (MEER)JARENPERSPPECTIEF

4.1 Inleiding

Op basis van de door uw raad vastgestelde Financiële verordening legt de raad in de kadernota de kaders vast voor het komende begrotingsjaar en de drie volgende jaren. De nota vormt daarmee een jaarlijkse herijking van het beleid over een planperiode van de komende vier jaar.

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op het financiële perspectief rekening houdend de diverse ontwikkelingen, wensen en voorgestelde keuzes uit de opbrengst van de bestuursopdracht heroverweging.

Het beeld is gebaseerd op het bestaande financieel beleid dat u in de begroting 2021-2024 hebt vastgesteld. We tonen thans de meest actuele positie.

4.2 Financieel perspectief beleid- en financiële begroting 2022

4.2.1 Uitgangspositie 2021

Het meerjarenperspectief 2021-2024 liet in het raadsvoorstel, behorende bij de Beleidsbegroting 2021 en het raadsbesluit daarover positieve eindsaldi zien voor de jaren 2023 en 2024.

Ontwikkeling begroting 2021-2024	2021	2022	2023	2024
Vastgestelde begroting 2021-2024 (nov 2020)	-363	-22.500	34.996	465.745

Na verwerking van het raadsbesluit van 9 november 2020 over het gewenste beleid ontstaat een positief beeld, dat uitgangspunt is voor het meerjarenperspectief 2021-2024.

4.2.2 Autonome ontwikkelingen en ontwikkelingen bestaand beleid

Na de vaststelling van de Beleidsbegroting 2021 is er, zoals gebruikelijk sprake van verschillende autonome ontwikkelingen. Deze vloeien voort uit externe, (algemene) autonome ontwikkelingen en ontwikkelingen in bestaand beleid, waarmee in de begroting 2022 en volgende jaren rekening moet worden gehouden. Deze zijn hieronder in beeld gebracht. De ontwikkelingen in bestaand beleid zijn toegelicht in hoofdstuk 2 en hieronder in hoofdstuk 4. De externe algemene autonome ontwikkelingen worden hieronder ook toegelicht.

In deze kadernota is voor zover mogelijk rekening gehouden met de uitkomsten van de Meicirculaire 2021.

Algemene Autonome ontwikkelingen en ontwikkelingen meicirculaire 2021

Onderdeel	2022	2023	2024	2025
Algemene autonome ontwikkelingen				
Loonmaatregelen	-320.000	-320.000	-320.000	-320.000
Voorziening pensioenen vm wethouders, verhogen dotatie	pm	pm	pm	pm
Prijscompensatie/indexering incl DOWR/Verbonden partijen/etc	-375.000	-375.000	-375.000	-375.000
Kapitaallasten	96.700	227.000	28.800	-1.200
Rente/Financiering	PM	PM	PM	PM
Dividend	-16.000	-16.000	-16.000	-16.000
Bedrijfsvoering	-99.200	-65.200	-65.200	-56.200
Subtotaal algemene autonome ontwikkelingen	-713.500	-549.200	-747.400	-768.400

Loonmaatregelen

In de begroting 2022-2025 moet rekening worden gehouden met de ontwikkelingen in de CAO Gemeenten en sociale lasten. De CAO Gemeenten liep door tot en met december 2020. Er komt een nieuw onderhandelingsresultaat. De verwachting is dat voor het jaar 2022 rekening moet worden gehouden met een salarisverhoging van 2% van de loonsom. Ook dient rekening te worden

gehouden met een stijging van 1% i.v.m. overige werkgeverlasten. Uitgegaan wordt van een structureel bedrag van € 320.000.

Dotatie Voorziening pensioen vm. wethouders Pm.

Prijscompensatie/indexering, inclusief DOWR samenwerking/Verbonden partijen

Voor prijscompensatie wordt in principe 0% gehanteerd, tenzij contractueel anders is overeengekomen. Op basis van alle contractuele afspraken dient rekening gehouden te worden met een prijscompensatie van € 375.000 structureel. Het gaat hier ook om de Verbonden partijen, de DOWR samenwerking bedrijfsvoering, subsidies, contracten (zorgleveranciers e.a.), etc.

Kapitaallasten

Op basis van de stand van zaken ultimo 2020 en de reeds genomen besluiten zijn de kapitaallasten herrekend. Ten opzichte van de begroting 2021-2025 ontstaat er in 2022-2024 een vrijval kapitaallasten. De vrijval kan met name worden verklaard door lagere rentelasten als gevolg van uitstel van de investeringen scholencollege Olst-Boskamp en de fietstunnel Olst.

Rente/Financiering

De wijziging in de financieringslasten kan pas worden berekend bij de voorbereiding van de ontwerpbegroting 2022. De hoogte van de financieringslasten hangt samen met de ontwikkelingen in de balans (investeringen, langlopende leningen, reserves). De berekening vindt plaats op basis van de ramingen in de ontwerpbegroting en de doorwerking daarvan op de balansbedragen. In zijn algemeenheid geldt dat er sprake is van toename van rentelasten als de investeringen toenemen. In de kadernota kan daardoor nog geen berekening van de rentelasten plaatsvinden. Dit gebeurt bij de voorbereiding van de begroting. Hier wordt de vrijval van rentelasten door de vaststelling van de nota Reserves en voorzieningen 2021 bij betrokken.

Bedrijfsvoering

Deze post is toegelicht in hoofdstuk 2.

Ontwikkelingen algemene uitkering (Gemeentefonds), voortvloeiend uit de meicirculaire 2021

Onderdeel	2022	2023	2024	2025
Ontwikkeling accres en overig	535.000	276.000	83.000	249.000
Subtotaal ontwikkelingen Algemene Uitkering Meicirculaire 2021	535.000	276.000	83.000	249.000

Ontwikkeling algemene uitkering Gemeentefonds

De uitkomsten van de Meicirculaire 2021 zijn verwerkt in deze kadernota. Het gaat vooral om loon- en prijscompensatie. Dit betreft de ontwikkeling in het accres. De circulaire laat per saldo een positief beeld zien. Bij de vaststelling van de ontwerpbegroting zal een definitieve berekening gemaakt worden op basis van de actuele eenheden en maatstaven.

Herijking gemeentefonds

Op 2 februari 2021 is het voorstel voor de nieuwe integrale verdeling van het gemeentefonds (inclusief onderdeel Beschermd Wonen) openbaar gemaakt. De fondsbeheerders van het gemeentefonds (de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en de staatssecretaris van Financiën) hebben dit voorstel ter advisering voorgelegd aan de Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB). Na ontvangst van het advies van de ROB start de consultatie van gemeenten en zal ook actualisatie naar een definitieve stand plaatsvinden. De verwachting is dat de consultatie na de zomer zijn beslag zal krijgen. Deze herijking is door het huidige kabinet geplaatst in een breder perspectief van financiële en bestuurlijke verhoudingen en de financiële positie van gemeenten. Naast de verdeling en de omvang van het gemeentefonds zijn ook de nog lopende gesprekken met gemeenten over onder andere de toereikendheid van de financiering van de jeugdzorg daarbij van

belang. Dat geldt ook voor de verruiming en modernisering van het gemeentelijk belastinggebied en de evaluatie van de normeringssystematiek. Ook daarover moet het volgende kabinet besluiten. De besluitvorming over de invoering van de nieuwe verdeling wordt overgelaten aan het volgende kabinet en daardoor is de voorgestelde invoeringsdatum verschoven naar 1 januari 2023. De voorgestelde herijking leidt zonder meer tot herverdeeffecten en daarmee tot gemeenten die voordeel en gemeenten die nadeel ondervinden. Voor sommige gemeenten zijn die voorlopige effecten zeer fors. Het voorstel is om de herverdeeffecten te spreiden over een aantal jaren en daarbij het gebruikelijke ingroeipad van € 15 per inwoner per jaar te hanteren. Het maximale herverdeeleffect geldt voor zowel voor- als nadeelgemeenten.

Kabinetsbesluit over de uitkomst arbitragezaak VNG en kabinet over tekorten Jeugdzorg

Het kabinet heeft besloten voor 2022 € 1,314 miljard extra beschikbaar aan gemeenten ter compensatie van de tekorten in de jeugdzorg. Dat komt bovenop de eerder toegekende € 300 miljoen voor dat jaar. Voor onze gemeente hebben wij rekening gehouden met een incidenteel bedrag van € 1.200.000 in 2022. De omvang van dit bedrag is een aanname. De exacte berekening zal plaatsvinden bij de aanbieding van de ontwerpbegroting 2022. Verwacht wordt dat het rijk voor 1 juli met een brief komt over de verdeling van de middelen voor jeugdzorg 2022 inclusief een indicatiebedrag per gemeente. Dit wordt in de septembercirculaire 2021 verwerkt. Daarnaast voeren gemeenten maatregelen uit waarmee in 2022 € 214 miljoen moet worden bespaard op de jeugdzorguitgaven. Het kabinet en de VNG hebben dit met elkaar afgesproken naar aanleiding van het oordeel van de Commissie van Wijzen.

Voor de jaren na 2022 dient het oordeel als zwaarwegende inbreng voor de kabinetsformatie. Tegelijk committeren gemeenten en het rijk zich nu al aan het maken van afspraken over maatregelen, waarmee het jeugdstelsel op de lange termijn beter houdbaar wordt.

Ontwikkelingen bestaand beleid

De ontwikkelingen bestaand beleid zijn toegelicht in hoofdstuk 2 bij ontwikkelingen bestaand beleid. Hieronder volgt een schematisch overzicht van de budgetten die hiermee gemoeid zijn.

Onderdeel	2022	2023	2024	2025
Autonome ontwikkelingen bestaand beleid				
Accountantskosten	-15.000	-15.000	-15.000	-15.000
Veiligheidsregio, vrijval rekening resultaat 2020				
Implementatie 5 wetten	PM	PM	PM	PM
Standaardiseren werken op afspraak aan de balie	-1.400	-1.400	-1.400	-1.400
DV DOWR uitvoeringsplannen, autonome ontwikkeling	-76.000	-64.000		
Noordmanshoek inkomsten voor dekking (kapitaal)lasten				
Project Energie en duurzaamheid	-11.000	-11.000	-11.000	-11.000
Onderhoud groen, areaal uitbreiding	-22.000	-22.000	-22.000	-22.000
Capaciteit grondzaken	-24.500	-24.500	-24.500	-24.500
F&OOV DOWR uitvoeringsplannen, autonome ontwikkeling	-44.000			
Minimabeleid	-100.000	-100.000	-100.000	-100.000
Leerlingenvervoer	-29.000	-29.000	-29.000	-29.000
Kinderopvang	-5.300	-5.300	-5.300	-5.300
Sociaal domein onderdeel Jeugd	-837.500	-837.500	-837.500	-837.500
Sociaal domein onderdeel Wmo	-700.000	-700.000	-700.000	-700.000
Sociaal DOWR uitvoeringsplannen, autonome ontwikkeling		-17.000	-17.000	
Onroerendezaak belasting, indexering en groei	67.500	67.500	67.500	92.500
Dividend	PM	PM	PM	PM
Subtotaal autonome ontwikkelingen bestaand beleid	-1.798.200	-1.759.200	-1.695.200	-1.653.200

In aanvulling op de toelichting bij de verschillende programma's in hoofdstuk 2 volgt hieronder op enkele onderdelen nog een aanvullende toelichting.

i-Uitvoeringsplannen dienstverlening

Dit betreffen projecten op het gebied van uitvoering van de I-visie, te weten: de vervanging van het systeem zaakgericht werken (e-Suite) en de applicatie burgerzaken.

Heffing onroerendzaakbelasting

In de begrotingsrichtlijnen wordt voorgesteld voor de raming 2022 voor de ozb-tarieven uit te gaan van een opbrengstenstijging van 1,4%, gebaseerd op de prijsindexering binnen de collectieve sector (IMOC) van het Centraal Planbureau (CPB). In 2025 is daarnaast rekening gehouden met extra opbrengsten als gevolg van de toename van het aantal woningen.

In de heroverwegingsvoorstellen wordt daarnaast voorgesteld het tarief van de OZB te verhogen met 5% met uitzondering van (agrarische) bedrijven.

Ontwikkelingen noodzakelijk nieuw beleid

De ontwikkelingen noodzakelijk nieuw beleid zijn toegelicht in hoofdstuk 2, onderdeel

Bedrijfsvoering bij ontwikkelingen nieuw beleid: het gaat om beleid dat wettelijke noodzakelijk is of onontkoombaar vanwege afspraken.

Hieronder volgt een schematisch overzicht van de budgetten die hiermee gemoeid zijn.

Onderdeel	2022	2023	2024	2025
Noodzakelijk nieuw beleid				
DV DOWR uitvoeringsplannen, prio 1a en 1b	-51.000	-25.000	-25.000	-25.000
Sociaal DOWR uitvoeringsplannen, prio 1a en 1b	-18.000	-30.000	-36.000	-8.000
Bedrijfsvoering: DOWR uitvoeringsplannen	-37.000	-2.000	-2.000	-2.000
Subtotaal ontwikkelingen noodzakelijk nieuw beleid	-106.000	-57.000	-63.000	-35.000

4.2.3 Totaalbeeld conceptbegroting 2022-2025 (inclusief noodzakelijk nieuw beleid)

Het totaalbeeld (inclusief noodzakelijk nieuw beleid) ziet er samengevat als onderstaand uit.

Ontwikkeling begroting 2022-2025	2022	2023	2024	2025
Saldo begroting 2022-2025 tot en met ontwikkelingen noodzakelijk nieuw beleid	-2.105.200	-2.054.404	-1.956.855	-1.741.855

Uitgesplitst als volgt:

Ontwikkeling begroting 2022-2025	2022	2023	2024	2025
Vastgestelde begroting 2021-2024 (nov 2020)	-22.500	34.996	465.745	465.745
Vastgestelde begrotingswijzigingen	0	0	0	0
Algemene autonome ontwikkelingen	-713.500	-549.200	-747.400	-768.400
Ontwikkelingen algemene uitkering (meicirculaire 2021)	535.000	276.000	83.000	249.000
Autonome ontwikkelingen bestaand beleid	-1.798.200	-1.759.200	-1.695.200	-1.653.200
Ontwikkelingen noodzakelijk nieuw beleid	-106.000	-57.000	-63.000	-35.000
Saldo begroting 2022-2025 tot en met ontwikkelingen noodzakelijk nieuw beleid	-2.105.200	-2.054.404	-1.956.855	-1.741.855

De conclusie is dat de (meerjaren)begroting 2022-2025 op basis van de externe (algemene) autonome ontwikkelingen, de ontwikkeling van de algemene uitkering en de ontwikkelingen in bestaand beleid, zoals in de heroverwegingsopdracht al was aangegeven, een groot structureel tekort laat zien van afgerond € 2,1 miljoen in 2022 tot afgerond € 1,7 miljoen in 2025.

4.2.4 Nieuwe beleidsontwikkelingen en dekkingsmogelijkheden

De raad heeft de bestuursopdracht heroverweging vastgesteld. In de bestuursopdracht zijn een aantal resultaten geformuleerd. Het doel is om een helder perspectief voor de gemeente Olst-Wijhe te realiseren met een sluitende meerjarenbegroting. Daarvoor zijn zes doelen geformuleerd. De heroverweging moet ruimte bieden voor:

- Nieuw beleid op basis van strategische keuzes
- Opvangen effect herverdeling gemeentefonds
- Effecten corona-crisis
- Opvangen risico's (onder andere het sociaal domein)
- Ruimte voor beleidsambities nieuwe raad
- Aanvulling algemene reserve (herstel solvabiliteit) en reserve Nader te bestemmen middelen.

Naast de in deze kadernota geschetste autonome ontwikkelingen en het noodzakelijk nieuw beleid leggen deze doelen een beslag op de gemeentelijke middelen.

Wij hebben alle beleidswensen, voortvloeiende uit het collegeuitvoeringsprogramma (CUP), het strategisch personeelsplan (SPP) en de overige wensen geprioriteerd in:

Alle beleidswensen, voortvloeiende uit het collegeuitvoeringsprogramma (CUP), het strategisch personeelsplan (SPP) en de overige wensen zijn geprioriteerd in:

- Gewenst nieuw beleid met hoge prioriteit (kadernota/begroting 2021 en nieuwe wensen 2022)
 - Gewenst nieuw beleid met midden en lage prioriteit.
- Voor zover nodig zijn de beleidswensen geactualiseerd.

Voor een overzicht van alle (nieuwe) beleidswensen per categorie wordt verwezen naar bijlage 1 bij deze kadernota. Daarbij zijn ook per onderwerp de effecten aangegeven als er een lager of geen budget beschikbaar komt. De omvang van de lasten die met deze categorie samenhangen staan per saldo in onderstaand overzicht.

De totale jaarlijkse opgave waarvoor dekking gevonden moet worden bedraagt afgerond € 1.140.000 (2025). Maatgevend voor het zoeken van dekkingsmogelijkheden zijn de laatste jaarschijven.

Onderdeel	2022	2023	2024	2025
Subtotaal gewenst nieuw beleid uit KN2022-2025 prioriteit H	-197.435	-186.085	-278.502	-427.195
Subtotaal gewenst nieuw beleid prio H, niet gehonoreerd	-56.200	-247.500	-247.500	-287.500
Subtotaal gewenst nieuw beleid prioriteit M/L	-324.765	-335.765	-275.765	-395.765

4.2.5 Afweging versterking financiële draagkracht afgezet tegen maatschappelijke veerkracht en uitvoering bestuursopdracht.

In hoofdstuk 3 is op basis van de bestuursopdracht een afweging gemaakt tussen doelstellingen van de bestuursopdracht (gespecificeerd onder a tot en met f) en de maatschappelijke draagkracht. Rekening houdend met de gedane voorstellen ziet het meerjarenperspectief van de Begroting 2022-2025 er samengevat als volgt uit.

	2022	2023	2024	2025
Saldo begroting 2022-2025 tot en met ontwikkelingen noodzakelijk nieuw beleid	-2.105.200	-2.054.404	-1.956.855	-1.741.855
Saldo gewenste ontwikkelingen 2022-2025	-462.435	-429.085	-278.502	-427.195
	-2.567.635	-2.483.489	-2.235.357	-2.169.050
Inzet maatregelen taakstelling HO voor ontwikkelingen sociaal domein	700.000	700.000	700.000	700.000
Invulling taakstelling Herooverweging	671.900	1.556.241	1.778.641	1.786.241
Extra bijdrage Rijk voor jeugdhulp	1.200.000			
Onttrekking aan reserves				
Saldo begroting 2022-2025	4.265	-227.248	243.284	317.191

4.2.6 Bedrijfsvoering

De onderbouwing van de financiële budgetten zijn toegelicht in hoofdstuk 2.

5. BEGROTINGSRICHTLIJNEN

5.1 Toetsingsaspecten Gedeputeerde Staten begroting 2022-2025

Begrotingsbrief Gedeputeerde Staten van Overijssel van 20 april 2021

In de begrotingsbrief van 20 april 2021 hebben Gedeputeerde Staten een aantal algemene uitgangspunten geformuleerd voor de begroting 2022. Deze zullen wij toepassen bij de opstelling van deze kadernota en de begroting 2022. Een aantal uitgangspunten is hieronder geformuleerd.

Criteria repressief toezicht

Wanneer houdt de provincie repressief toezicht?

1. Als de begroting structureel en reëel in evenwicht is. Wat betekent structureel evenwicht? De structurele baten dekken ieder jaar ten minste de structurele lasten. Wat betekent reëel evenwicht? De geraamde bedragen zijn geloofwaardig. Oftewel: volledig, realistisch en haalbaar. Dit evenwicht geldt voor de begroting, inclusief nieuw beleid. De provincie neemt dit mee in hun beoordeling. Is de begroting niet structureel en reëel in evenwicht? Dan dient de gemeente in de meerjarenraming aan te tonen dat de begroting uiterlijk in 2025 in evenwicht is.
Er kan geen sprake zijn van opschuivend sluitend meerjarenperspectief. Bij de beoordeling van het structureel en reëel evenwicht, beoordeelt de provincie of er sprake is van een opschuivend perspectief. Daarmee wordt bedoeld dat het niet is toegestaan om ieder jaar opnieuw een (meerjaren)begroting aan te bieden, waarbij uitsluitend de laatste jaarschijf in evenwicht is. Is er in uw (meerjaren)begroting alleen evenwicht in de laatste jaarschijf (2025) van de meerjarenraming 2022-2025? Dan beoordelen wij of er sprake is van opschuivend sluitend meerjarenperspectief. Dit is het geval als ook bij de begroting 2021 alleen de laatste jaarschijf (2024) structureel en reëel in evenwicht was. Als dat zo is, dan moeten bij de begroting 2022 minimaal de laatste twee jaarschijven structureel en reëel in evenwicht zijn (2024 en 2025).
2. Als de jaarrekening en begroting op tijd is opgestuurd. Dit betekent: -de jaarrekening vóór 15 juli van dit jaar en de begroting vóór 15 november van dit jaar.

Preventief toezicht is aan de orde wanneer:

1. De begroting niet structureel en reëel in evenwicht is. Daarnaast is het niet aannemelijk dat dit evenwicht uiterlijk in de laatste jaarschijf (2025) van de meerjarenraming is hersteld en/of
2. de begroting en/of jaarrekening te laat zijn ingezonden door het college. Overschrijding van de inzendtermijnen leidt in beginsel tot preventief toezicht (ook voor een financieel gezonde gemeente). De reden hiervoor is dat de toezichthouder tijdig over informatie moet beschikken om zich een oordeel te kunnen vormen over de financiële positie. Dit oordeel is belangrijk voor het besluit over de (in te stellen) toezichtvorm. Mocht de gemeente voorzien dat de wettelijke inzenddatum niet gehaald kan worden, dan dient dit tijdig gemeld te worden en om uitstel gevraagd te worden.
3. Als er sprake is van preventief toezicht dient de raad een herstelplan vast te stellen om de meerjarenbegroting structureel en reëel in evenwicht te brengen.

5.2 Begrotingsrichtlijnen 2022-2025

Algemeen

De Beleids- en financiële begroting 2022-2025 wordt gebaseerd op de beleids- en financiële begroting 2021-2024 vastgesteld door de raad d.d. 9 november 2020, inclusief de begrotingswijzigingen 2021 tot en met 5 juli 2021. Financiële mutaties 2022-2025 als gevolg van algemene autonome ontwikkelingen, de ontwikkelingen algemene uitkering, de ontwikkelingen bestaand beleid en het noodzakelijke nieuwe beleid, zoals opgenomen in deze kadernota worden verwerkt in de ontwerp begroting 2022-2025.

Loonkostenmutatie gemeentepersoneel

In de begroting 2022-2025 moet rekening worden gehouden met de ontwikkelingen in de CAO Gemeenten én ontwikkelingen met betrekking tot de sociale lasten en de werkgeverpremies. De onderhandelingen over de CAO Gemeenten, die met terugwerkende kracht ingaan vanaf 1 januari 2021 en invloed hebben op de loonkosten voor 2022 en verdere jaren, zijn nog niet afgerond. Voor 2021 was al wel rekening gehouden met een beperkte salarisverhoging (1,75%). Op basis van recent afgesloten CAO's in andere sectoren bestaat de verwachting dat voor het jaar 2022 rekening moet worden gehouden met een stijging van 2% van de loonsom (ten opzichte van de geldende salarisbedragen inclusief de raming voor 2021 van 1,75%).

Ook dient rekening te worden gehouden met een stijging van 1% in verband met de pensioenpremies en sociale lasten (1% stijging ten opzichte van het te verwachten loon voor 2021). De loonkosten van het gemeentepersoneel worden gebaseerd op de vastgestelde formatie en de feitelijke loonkosten én rekening houdend met genomen besluiten met rechtspositionele consequenties.

Prijsmutatie (algemeen)

Voor 2022 wordt de prijsontwikkeling en daarmee de indexering ingeschat op 1,4%. Deze indexering is gebaseerd op het Indexcijfer voor Materiële Overheidsconsumptie (IMOC), zoals opgenomen in het Centraal Economisch Plan (CEP 2021) van het Centraal Planbureau dat in maart 2021 is gepubliceerd. Gelet op de financiële positie van onze gemeente wordt voorgesteld rekening te houden met een prijsmutatie van 0% voor 2022, met uitzondering van de contractueel afgesproken prijsmutaties. De *0% prijsmutatie* is ook van toepassing op subsidies, die gemeente verstrekt aan instellingen, verenigingen etc.

De meerjarenraming wordt opgesteld op basis van constante prijzen. Dit betekent dat de meerjarenraming wordt gebaseerd op het prijsniveau van het begrotingsjaar en er in latere jaren geen verdere indexering wordt toegepast.

Loonkosten- en prijsmutatie professionele welzijnsinstellingen

Voor compensatie van de loonkostenmutatie van primaire voorzieningen gelden ten opzichte van 2021 de landelijke richtlijnen voor de CAO Welzijn en CAO bibliotheek (publicatie VNG). De 0% prijsmutatie geldt ook voor verstrekte subsidies aan instellingen voor primaire voorzieningen.

Bijdrage aan gemeenschappelijke regelingen/samenwerkingsverbanden

Er wordt uitgegaan van de door de gemeenschappelijk regelingen/samenwerkingsverbanden laatst vastgestelde (meerjaren)begroting (2021 of 2022) en de wijzigingen daarop op basis van de door de samenwerkingsverbanden vastgestelde begrotingswijzigingen, tenzij er andere afspraken zijn gemaakt.

Eventuele financiële consequenties van besluitvorming door de regio (waaronder DOWR-bedrijfsvoering) die buiten het genoemde kader vallen worden afzonderlijk gemeld bij de behandeling van de Beleids- en financiële begroting 2022-2025.

Algemene heffingen

A. Gemeentelijke belastingen (algemene middelen)

1. Onroerendezaakbelastingen

Eigenarenbelasting woningen en eigenaren- en gebruikersbelasting niet-woningen.

Voor 2022 wordt voorgesteld de opbrengststijging met 1,4% te verhogen, zijnde het percentage van de prijsindexering.

In de heroverwegingsvoorstellen wordt daarnaast voorgesteld het tarief van de OZB te verhogen met 5% met uitzondering van (agrarische) bedrijven.

2. Toeristenbelasting

Voor de toeristenbelasting is het besluit betreffende vaststelling belastingverordeningen 2021 en het tarief toeristenbelasting 2022 van 14 december 2020 het uitgangspunt. Overeenkomstig dit besluit is het tarief voor 2022 € 1,00 per overnachting.

In de heroverwegingsvoorstellen wordt daarnaast voorgesteld het tarief van de toeristenbelasting te verhogen met € 0,50 met ingang van 2024.

B. Heffingen en rechten

1. Rioolheffing

Het verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (VGRP) Olst-Wijhe dateert van 2015. Kaderstelling voor de berekening van de tarieven maakt hier onderdeel vanuit. Het uitgangspunt is dat de heffing 100% kostendekkend is voor de totale kosten rioleringszorg.

2. Afvalstoffenheffing

De tarieven worden gebaseerd op de meest actuele ramingen voor het verzamelen en verwerken van afval. Het uitgangspunt is dat de tarieven 100% kostendekkend zijn. Voorgesteld wordt om de tarieven - zoals gebruikelijk - vast te stellen bij de behandeling van de Beleids- en financiële begroting.

3. Overige leges, rechten en tarieven

In afgelopen jaren is onderzoek gedaan naar de kostenonderbouwing en kostendekkendheid van de tarieven. Voor verschillende tarieven is de kostenonderbouwing helder gemaakt en de kostendekkendheid opnieuw beoordeeld.

Voor de leges/tarieven gerelateerd aan de omgevingsvergunningen en de algemeen plaatselijke verordening/bijzondere wetten vormen de raadsbesluiten van 17 november resp. 15 december 2014 het kader.

Voor overige leges, rechten en tarieven voor gemeenschapsvoorzieningen hanteren we voor 2021 een stijgingspercentage van 1,4%, gebaseerd op gegevens van het Centraal Planbureau (CPB) vanwege de optredende inflatie. Uitzondering hierop zijn de leges waarvan de tarieven wettelijk worden bepaald (zoals tarieven paspoorten en rijbewijzen).

Rentepercentages

Als gevolg van de vernieuwing BBV en de invoering van de Vennootschapsbelasting (VPB) is de wijze van rentetoe rekening aan taakvelden (voorheen producten) gewijzigd. De rentekosten moeten aan de desbetreffende taakvelden worden toegerekend met behulp van een (rente)omslag. In de notitie rente 2017 van de commissie BBV wordt ingegaan op de verwerking van de rentelasten en -baten in de begroting en jaarstukken. De bepalingen en richtlijnen van deze notitie zijn in werking getreden met ingang van het begrotingsjaar 2018. In 2016 heeft de commissie BBV al een notitie uitgebracht over hoe om te gaan met de rente vanaf 2016 bij de grondexploitaties. Deze notitie is in 2019 opgegaan in de notitie Grondbeleid in begroting en jaarstukken welke geldt met ingang van begrotingsjaar 2019.

De verwachting is dat voor de begroting 2022-2025 lagere rentepercentages moeten worden gehanteerd. Dit komt door de verderop genoemde lagere rente over kortgeld en een beperking in de bespaarde rente. De 2,03% voor de grondexploitaties die in de meerjarenbegroting 2021-2024 werd gehanteerd en 2,0% voor de (overige) aan taakvelden toe te rekenen rente moeten vermoedelijk beide zakken. Dit geldt ook voor de berekening van kapitaallasten van toekomstige investeringen, waarvoor ook de omslagrente wordt gehanteerd.

Deze berekeningen worden bij het voorbereiden van de begroting 2022 geactualiseerd aan de hand van geactualiseerde begrotingscijfers over 2022. Voor de rente van tijdelijk op te nemen financieringsmiddelen met een korte looptijd, het zgn. 'kortgeld', wordt voor 2022 0,5% aangehouden (dit was in de begroting 2021-2024 voor het jaar 2022 1,50% met een stelpost voor een waarschijnlijk lagere rente). De rente voor "kortgeld" is nog steeds historisch laag. Er zijn geen

aanwijzingen dat daar op korte termijn verandering in komt. Voor het begrotingsjaar 2023 en de volgende jaren wordt daarom voorgesteld 0,5% aan te houden.

Aan voorzieningen die op contante waarde zijn gewaardeerd wordt rente toegevoegd gelijk aan het percentage waarmee de voorzieningen contant zijn gemaakt.

Voor rentebijbeschrijving aan de reserves wordt het hiervoor benoemde Indexcijfer 2022 voor Materiele Overheidsconsumptie (IMOC) aangehouden i.c. 1,4%.

Een uitzondering geldt voor de reserves die dient als dekking voor kapitaallasten van investeringsuitgaven (bestemmingsreserve kapitaallasten gemeentehuis). Hier wordt voor de rentebijbeschrijving een percentage gelijk aan de oorspronkelijke omslagrente gehanteerd.

Verloop inwoners en woningen

Voor berekeningen van het meerjarig financieel perspectief worden onderstaande ramingen aan gehouden. Deze aantallen zijn onder andere van belang voor de berekening van de algemene uitkering en de OZB-ontvangsten.

Tabel verloop inwoners en woningen

Stand per:	Inwoners *)	Woningen **)
1 januari 2021	18.361	7.828
1 januari 2022	18.411	7.903
1 januari 2023	18.461	7.978
1 januari 2024	18.511	8.053
1 januari 2025	18.561	8.128

*) De stand per 1 januari 2021 is het definitief door het CBS vastgestelde bevolkingscijfer. Voor de jaren 2022-2025 is rekening gehouden met een voorzichtige inschatting van de bevolkingsontwikkeling (jaarlijks verhoging: 50 inwoners).

**) De stand per 1 januari 2021 (aantal verblijfsobjecten met een woonfunctie) is gebaseerd op de gegevens verzameling via de Landelijke voorziening Basisregistraties Adressen en Gebouwen (LV BAG). De toename van het aantal woningen (verblijfsobjecten) vanaf 2021 is gebaseerd op de Primos prognose (600 woningen in 10 jaar, jaarlijkse toename 75 woningen).

BIJLAGE 1 OVERZICHT BELEIDSWENSEN NIET GEHONOREERD

Onderdeel	2022	2023	2024	2025	Toelichting/effecten bij niet beschikbaar komen van budget
Gewenst nieuw beleid prioriteit Hoog, niet gehonoreerd					
Rekenkamercommissie, verhoging onderzoek budget	-14.000	-14.000	-14.000	-14.000	Er is gevraagd om verhoging onderzoeksbudget; bij niet beschikbaar komen van extra middelen is er minder budget beschikbaar voor het doen van onderzoeken.
CUP: Dienstverlening: uitvoering programma dienstverlening	25.000				Doelstelling raad om waarderingscijfer 7 te halen wordt waarschijnlijk niet gehaald. Het budget is gekoppeld aan de duur van de visie Dienstverlening.
Programma Klimaatadaptatie 2020-2026		-22.500	-22.500	-22.500	2022 €72.500 met dekking €50.000 via rioolheffing; tm2025 €72.500; 2026 €77.500 nieuw: 0,2fte voor klimaatadaptatie. Consequentie niet honoreren: geen uitvoering te geven aan programma Klimaatadaptatie. Een fijne woonomgeving betekent ook dat we aandacht hebben voor zaken als hittestress en voorkoming van wateroverlast (politiekbestuurlijke focus). Nu niets doen leidt tot een grote(re) potentiële schade in de toekomst voor volgende generaties, en op termijn tot veel hogere kosten. Ook worden de inzet en tussenresultaten van de uitvoering van de Routekaart door de huidige klimaatadaptatie adviseur teniet gedaan, zoals het vergroten van bewustzijn (zowel ambtelijk als bij inwoners), promoten van klimaatmaatregelen, benutten van meekoppelkansen en zoals bij rioolreconstructies etc.
Bestuursopdracht economie	PM	PM	PM	PM	Een dynamische, weerbare en toekomstbestendige economie is van belang voor de samenleving van Olst-Wijhe. De quality of life – het op een kwalitatief hoogwaardige manier van leven, wonen en recreëren in een groene, gezonde en gastvrije omgeving – is belangrijk. In een goede, actuele economische visie van de gemeente komen deze sporen samen. Geconstateerd is dat de lokale economie onderhevig is aan trends en ontwikkelingen. Belangrijke externe (economische) factoren als COVID-19 en ontwikkelingen op het platteland zorgen voor bedreigingen én kansen voor de lokale economie. Een economisch programma biedt een wenkend perspectief en geeft in grote lijnen aan hoe de gemeente omgaat met economische uitdagingen, welke prioriteiten ze stelt en met welke stakeholders ze samenwerkt.
SPP: Duurzaamheid uitbreiding capaciteit	-31.100	-48.600	-48.600	-88.600	0,6 fte Geen invulling hieraan geven betekent dat we als gemeente wel het Klimaatakkoord hebben ondertekend, maar de samenleving aan hun lot overlaten. Er zal onvoldoende capaciteit zijn om: 1. uitvoering te geven aan de grote opgaves binnen de energietransitie, zoals energiebesparing, verduurzaming van de woningvoorraad, warmtetransitie en de energieneutrale samenleving in 2050. 2. onvoldoende capaciteit voor de uitvoering van de Ruimtelijke visie duurzame energieopwek, zoals uitvoering geven aan het toetsingskader, de gebiedsprocessen, aanspreekpunt nieuwe initiatieven en het volgen van nieuwe ontwikkelingen op dit vlak; 3. de communicatie te intensiveren (vertrouwen, draagvlak en acceptatie creëren) 0,5 fte Voor de komende drie jaar (2022, 2023 en 2024) kunnen de kosten gedekt worden uit de middelen van het rijk voor de Warmtetransitie. Na 2024 zal de wens om structurele formatie opnieuw opgevoerd worden en is bedoeld voor: 1. Uitvoering routekaart energieneutrale kernen; 2. Verder ontwikkelen van het energieloket; 3. Onderhouden van contacten met provincie, gemeentelijke partners en organisaties voor kennisuitwisseling, mogelijke samenwerkingsvormen en subsidiemogelijkheden
CUP: Duurzaamheid: budget beleidsontwikkeling, projecten en kansrijke initiatieven, etc	-17.500	-30.000	-30.000	-30.000	bedragen kunnen niet los gezien worden van de capaciteit die gevraagd wordt. 2022 50.000 (20.000 uitvoering van het plan van aanpak naar energieneutraal voor vier kernen, 12.500 uitvoering toetsingskader Ruimtelijke visie duurzame energie, 2.500 intensivering communicatie, 10.000 kansrijke initiatieven, 5.000 onvoorziene zaken) 2023 45.000 (15.000 uitvoering van het plan van aanpak naar energieneutraal voor drie kernen, 12.500 uitvoering toetsingskader Ruimtelijke visie duurzame energie, 2.500 intensivering communicatie, 10.000 kansrijke initiatieven, 5.000 onvoorziene zaken) 2024 30.000 (12.500 uitvoering toetsingskader Ruimtelijke visie duurzame energie, 2.500 intensivering communicatie, 10.000 kansrijke initiatieven, 5.000 onvoorziene zaken) 2025 30.000 (12.500 uitvoering toetsingskader Ruimtelijke visie duurzame energie, 2.500 intensivering communicatie, 10.000 kansrijke initiatieven, 5.000 onvoorziene zaken)
Bestuursopdracht Beheer en Exploitatie Gemeentelijk Vastgoed	PM	PM	PM	PM	Besluitvorming over bestuursopdracht maatschappelijk vastgoed vond plaats op 30 juni (raad). Uitvoering daarvan vraagt eenmalige middelen die gefinancierd worden uit reserve onderhoud welzijnsaccommodaties. Na afronding uitvoering bestuursopdracht kan pas inschatting gemaakt worden over financiële consequenties.
Sport- en cultuurstimulering (G-sport)		-5.000	-5.000	-5.000	Inbrengen in bestuursopdracht voorliggend veld
SPP: Sociaal domein: strategische denkkracht		-54.800	-54.800	-54.800	2022 Ingebracht in paragraaf realisatie heroverweging, vanaf 2023 inbrengen in Bestuursopdracht voorliggend veld
Participatie statushouders - dekking 2021 via inc budget invoering wet inburgering	-18.600	-18.600	-18.600	-18.600	Betreft ontmoetingsactiviteiten vrouwelijke statushouders, vervoer naar taalklas Peperhof en preekuren Vluchtelingenwerk. Die kunnen niet worden gecontinueerd. Mogelijk uitval in taalklas en statushouders kunnen voor begeleiding na de eerste 14 maanden niet meer terecht bij Vluchtelingenwerk. Uitstel wet inburgering naar 1 januari 2022. Vanwege overbruggingsbudget vanwege uitstel kan budget voor 2021 incidenteel worden opgevangen en hier worden geschrapt. Nieuw beleid wordt in 2021 opgesteld. Structurele financiële afweging vindt plaats bij Kadernota 2022.
Integraal Jeugdplan 2021		-14.000	-14.000	-14.000	Inbrengen in Bestuursopdracht voorliggend veld
Project DagenDoen		-40.000	-40.000	-40.000	Inbrengen in Bestuursopdracht voorliggend veld
Sociaal domein: experimentbudget	PM	PM	PM	PM	Inbrengen bij onderzoek naar instellen revoluerend fonds
Subtotaal gewenst nieuw beleid prio H, niet gehonoreerd	-56.200	-247.500	-247.500	-287.500	

Onderdeel	2022	2023	2024	2025	Toelichting/effecten bij niet beschikbaar komen van budget
Gewenst nieuw beleid met prioriteit M/L					
CUP: Nota Integraal veiligheidsbeleid 2020-2023	PM	PM	PM	PM	Zie eerder bij nieuw beleid (vraagt om middelen vanaf 2022).
Participatie	-25.000	-25.000	-25.000	-25.000	organisatie is kwantitatief en kwalitatief minder goed toegerust om snel en adequaat te reageren op initiatieven van inwoners
CUP: Leefbaarheid: ondersteuning plaatselijk belang ca	-5.000	-5.000	-5.000	-5.000	Vraagt wel extra ambtelijke capaciteit, extra tijd en onzekerheid voor PB.
Mobiliteit					
Verkeersmaatregelen	-25.000	-25.000	-25.000	-25.000	Geen mogelijkheden voor treffen kleine verkeersmaatregelen, toenemend gevoel verkeersonzekerheid
Verkeersmaatregelen de Omloop				-120.000	Betreft extra verkeersmaatregelen; voorstel echter wel in lijn brengen met keuzes van de heroverwegingen.
CUP: Subsidie KCOW, uitvoering kernactiviteiten	-4.365	-4.365	-4.365	-4.365	Geparkeerde deel. Geen ruimte voor o.a. culturele barometer/agendafunctie
CUP: Uitvoering beleid preventie en handhaving drank- en horecawet	-8.400	-8.400	-8.400	-8.400	Minder inzet op preventie, doelen worden niet of in mindere mate behaald.
Onafhankelijke clientondersteuning	PM	PM	PM	PM	In het kader van Corona Maatschappelijk herstel en nazorg is voorgesteld om tijdelijk extra inzet te plegen omdat Corona nog jaren na-ijleffecten zal hebben op problemen waar mensen voor gesteld worden. Extra inzet is nodig voor €11.000 in 2022 en 2023. Voorgestelde dekking via reserve sociaal domein
CUP: Samenwerking onderwijs, welzijn, sport en jeugdzorg	PM	PM	PM	PM	is opgenomen in integraal jeugdplan.
Sociaal domein: experimentbudget, in 2021 €40.000 afgezonderd voor Dag en Doen	-35.000	-35.000	-35.000	-35.000	Geen ruimte voor experimenten (heeft gevolgen voor transitie).
CUP: Consulent statushouders	-40.000	-40.000	-40.000	-40.000	ontwikkeling statushouders om te participeren in de samenleving (participatieladder) blijft achter. Minder aandacht voor begeleiding. Afwachten wat de effecten zijn bij de invoering wet inburgering die ingaat op 1 januari 2022. In oktober 2021 wordt nieuw beleid vastgesteld en dit meegenomen.
Subsidie Voedselbank Raalte	-5.000	-5.000	-5.000	-5.000	Structurele bijdrage € 5.000 meenemen in HO minimaalbeleid = GNB
Nood tuldt de krok	-50.000	-50.000	-50.000	-50.000	Incidenteel budget nodig voor procesbegeleiding en ondersteuning infrastructuur
Sociaal DOWR uitvoeringsplannen, prio 2		-11.000	-1.000	-1.000	Contractmanagement zorgleveranciers
CUP: Financieel beleid en lastendruk	PM	PM	PM	PM	Inefficiënt werken, veel inspanning bij helder krijgen van personeelslast, wordt nader onderzocht
CUP: Duurzame alternatieven lokale heffingen	PM	PM	PM	PM	Onderzoek naar mogelijkheden; uitvoering niet in 2021
CUP: Informatieveligheid en privacy	-7.000	-7.000	-7.000	-7.000	Geen uitvoering van de AVG en geen invulling aan datalekken. Risico op sanctie Autoriteit Persoonsgegevens bij niet uitvoeren AVG.
Doorvoeren prijsindexering	-120.000	-120.000	-120.000	-120.000	Blijven hanteren nullijn voor subsidies, die gemeente verstrekt aan verenigingen, instellingen en voor gemeentelijke budgetten.
Huisvestingsplan gemeentehuis	-20.000	-20.000	-20.000	-20.000	Benodigde investering €285.000 en kapitaallasten €20.000 tlv huurinkomsten.
Huisvestingsplan gemeentehuis tlv huur inkomsten	20.000	20.000	20.000	20.000	Huurinkomsten bestaande bouw
Uitbreiding formatie: werkplekken	PM	PM	PM	PM	afhankelijk van invulling SPP. Een aantal werkplekken voortvloeiend uit SPP zijn in de ontwerpbegroting opgenomen.
Subtotaal gewenst nieuw beleid prioriteit M/L	-324.765	-335.765	-275.765	-395.765	